สถาบันคลังสมองด้านความมั่นคง: รูปแบบและแนวทางในการจัดตั้งสถาบันคลังสมองด้านความมั่นคงต่างประเทศ[1]

อัมพร ธำรงลักษณ์[1]

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อนำเสนอผลการศึกษาวิจัยจากเอกสารเกี่ยวกับสถาบันคลังสมองด้านความมั่นคงที่ศึกษาจากประเทศต่าง ๆ ทั่วโลกจำนวน 11 ประเทศ[3] ประกอบด้วย ประเทศสหรัฐอเมริกา ประเทศในกลุ่มสหภาพยุโรป ได้แก่ ประเทศอังกฤษ เยอรมัน เบลเยี่ยม และเนเธอร์แลนด์ ประเทศออสเตรเลีย นิวซีแลนด์ และกลุ่มประเทศเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ได้แก่ ประเทศสิงคโปร์ ประเทศมาเลเซีย และประเทศอินโดนีเซีย และสุดท้ายคือประเทศจีน ตามลำดับ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาพัฒนาการขององค์การซึ่งทำหน้าที่คลังสมองในการเป็นสถาบันชั้นนำอันดับต้น ๆ ของประเทศนั้น ซึ่งทำหน้าที่ศึกษาวิจัยและให้ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย สำหรับนำไปใช้ในการกำหนดนโยบายสาธารณะของภาครัฐ เจาะประเด็นเรื่องการจัดตั้งและที่มา บทบาทและหน้าที่ของสถาบัน จัดโครงสร้างองค์การคลังสมอง การบริหารจัดการและงบประมาณ และความร่วมมือทางวิชาการ เป็นต้น

---

[1] บทความนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาวิจัย เรื่อง “รูปแบบและแนวทางในการจัดตั้งสถาบันคลังสมองด้านความมั่นคง ระยะที่ 1” โดยความสนับสนุนจากสำนักงานสภาความมั่นคงแห่งชาติ (สมช.) ในปีงบประมาณ 2556

[2] รองศาสตราจารย์ประจำสาขาบริหารรัฐกิจ คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

ABSTRACT

The main purpose of this documentary paper is to review literature on Security Study Think Tank from 11 countries around the world. They are United States of America, United Kingdom, Germany, Belgium, the Netherlands, Australia, New Zealand, Singapore, Malaysia, Indonesia, and China. Selected from top five to ten ranked Security Study Think Tanks aiming at providing research-based policy recommendations to the government, the study covers the development of each institute, its establishment, roles and responsibilities, organizational setting, human resources and budget management, and academic co-operations, etc.

บทนำ

นับตั้งแต่สิ้นสุดสงครามเย็นและการต่อสู้ทางลัทธิอุดมการณ์ที่แบ่งโลกออกเป็นสองค่าย สถานการณ์โลกและภูมิทัศน์ระหว่างประเทศ (International Landscape) ได้เปลี่ยนไปจากเดิมอย่างมาก เนื่องมาจากกระแสโลกาภิวัตน์ที่หลอมรวมโลกให้กลายเป็นเสมือนหมู่บ้านหนึ่งเดียว (Global Village) ด้วยกระบวนการ จัดระเบียบโลกใหม่ การขยายตัวของระบบเศรษฐกิจแบบตลาดเสรี การปฏิวัติด้านการสื่อสารคมนาคม และวิวัฒนาการอย่างรวดเร็วของเทคโนโลยีสารสนเทศ ตลอดจนวิทยาการด้านต่าง ๆ จนทำให้สังคมโลกกลายเป็นเครือข่ายที่ขึ้นต่อกันและกัน (Interdependent) ทั้งยังสามารถเชื่อมโยงถึงกันหมด (Interconnected) การเปลี่ยนแปลงในส่วนหนึ่งส่วนใดของประชาคมโลกจึงสามารถส่งผลต่อส่วนอื่น ๆ ของโลกได้อย่างรวดเร็วแบบไร้พรมแดน (ดุจฤดี คงสุวรรณ์ และ วรรณะ รัตนพงษ์, 2555, ออนไลน์) แม้กระแสโลกาภิวัตน์ดังกล่าวได้นำมาซึ่งความก้าวหน้าของสังคมโลก แต่ในขณะเดียวกันก็ส่งผลให้เกิดความเสี่ยง (Risks) ใหม่ ๆ หรือภัยคุกคามซึ่งอุบัติใหม่ (Emerging Threats) ที่สามารถส่งผลกระทบต่อความมั่นคงของชาติ (National Security) ได้อย่างมากมายทั้งในปัจจุบันและในอนาคต เช่น ปัญหายาเสพติด ปัญหาความขัดแย้งทางสังคมปัญหาแรงงานต่างด้าวผิดกฎหมาย ปัญหาการทำลายทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ปัญหาสาธารณภัยขนาดใหญ่ ปัญหาโรคระบาด เป็นต้น แม้ภัยคุกคามต่าง ๆ ที่กล่าวมานี้จะมีมายาวนานแล้ว แต่ก็ไม่ได้รับการแก้ไขให้หมดสิ้นไป ทั้งยังทวีความซับซ้อนและรุนแรงมากยิ่งขึ้น เช่น ปัญหาแรงงานต่างด้าวผิดกฎหมายที่ได้รับการผ่อนผันให้ทำงานอยู่หลายพื้นที่ในต่างจังหวัด การลักลอบขายแรงงานกระจายอยู่ในจังหวัดต่าง ๆ และปัญหาสืบเนื่องที่ตามมาจากการขาดระบบบริหารจัดการที่ดีนำไปสู่ปัญหาอื่น ๆ ที่ตามมา เช่น เด็กต่างด้าวที่เกิดใหม่ในประเทศไทย ปัญหาด้านการสาธารณสุข ปัญหาการปฏิบัติตามกฎหมาย และกฎระเบียบชุมชน สังคม ปัญหาอาชญากรรม และปัญหาสิทธิมนุษยชน (สำนักงานสภาความมั่นคงแห่งชาติ, 2555, ภาคผนวก 4)

การเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็วและความซับซ้อนของปัญหาที่กระทบต่อความมั่นคงของประเทศที่มีมากขึ้นนี้ ทำให้ผู้ที่ดำเนินงานเกี่ยวข้องด้านความมั่นคง รวมถึงหน่วยงานด้านความมั่นคงจำเป็นต้องมีกระบวนทัศน์ใหม่ (New Paradigm) ในการวิเคราะห์ภัยที่คุกคามความมั่นคงของชาติ โดยจำเป็นต้องมีมุมมองที่กว้างขวางมากยิ่งขึ้น มองปัญหาหรืออุปสรรคที่เกิดขึ้นอย่างเป็นองค์รวม (Holistic) รวมถึงมีการตอบสนองต่อสถานการณ์อย่างรวดเร็ว รอบคอบและตรงจุด (ธีรนันท์ นันทขว้าง, 2550, ออนไลน์) ซึ่งการที่ผู้ที่ดำเนินงานเกี่ยวข้องด้านความมั่นคงและหน่วยงานด้านความมั่นคงจะสามารถดำเนินงานอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลได้นั้น ต้องอาศัยการติดตามศึกษา แสวงหาและพัฒนาองค์ความรู้ด้านความมั่นคงให้ทันต่อสถานการณ์ที่มีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอด

เวลา เพื่อที่จะสามารถกำหนดนโยบาย ยุทธศาสตร์ และมาตรการในการรักษาความมั่นคงและผลประโยชน์ของชาติได้อย่างเหมาะสมและมีประสิทธิภาพ

ในสภาวการณ์ดังกล่าวข้างต้น รัฐบาลได้ให้ความสำคัญต่อการเปลี่ยนแปลงอันส่งผลกระทบต่อ ความมั่นคงของชาติ โดยจัดให้เป็นหนึ่งในยุทธศาสตร์การบริหารราชการแผ่นดินตามแผนบริหารราชการแผ่นดิน 2555-2558 ยุทธศาสตร์ที่ 2 นโยบายความมั่นคงแห่งรัฐ ว่าด้วยการเตรียมความพร้อมแห่งชาติ การเสริมสร้างศักยภาพของกองทัพและระบบป้องกันประเทศ เป็นต้น (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบข้าราชการ, 2554, หน้า 39-48) จำเป็นต้องมีกลไกช่วยในการให้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ในการกำหนดนโยบายด้านความมั่นคงของประเทศ

ในการนี้ หน่วยงานซึ่งทำหน้าที่ในลักษณะของสถาบันคลังสมอง (Think Tanks) มีบทบาทสำคัญในการศึกษา วิเคราะห์ข้อมูล สังเคราะห์ และเสนอแนวนโยบายสาธารณะทั้งในรูปแบบของการแสดงความคิดเห็นการวิเคราะห์เชิงนโยบายและการศึกษาวิเคราะห์เฉพาะกรณี จึงนับเป็นเครื่องมือกลไกที่ความจำเป็นมากขึ้นในกระบวนการกำหนดนโยบายของชาติ ดังจะเห็นได้จากประเทศในกลุ่ม G-20 ได้ให้ความสำคัญกับรายงานของสถาบันคลังสมองเหล่านี้ในการกำหนดนโยบายสาธารณะ

หน่วยงานคลังสมองหรือ Think Tanks เป็นหน่วยงานที่มีความสำคัญในกระบวนการกำหนดนโยบายสาธารณะ และมีอิทธิพลอย่างมากในกลุ่มประเทศที่พัฒนาแล้ว โดยทั่วไปหน่วยงานคลังสมองจะทำหน้าที่วิจัย วิเคราะห์นโยบายสาธารณะ ทั้งที่เป็นนโยบายภายในและนโยบายระหว่างประเทศ นำไปสู่ข้อเสนอเชิงนโยบายที่ทำให้ผู้กำหนดนโยบายสามารถตัดสินใจในประเด็นนโยบายสาธารณะที่อยู่บนฐานของข้อมูลและความรู้ซึ่งได้มาจากการวิเคราะห์ วิจัยอย่างมีวิจารณญาณและมีความน่าเชื่อถือ โดยหน่วยงานคลังสมองอาจหมายรวมถึง สถาบันที่เป็นอิสระ หรือเป็นส่วนหนึ่งขององค์การ (affiliated institution) ใดก็ได้ แสดงบทบาทในฐานะเป็นตัวเชื่อมระหว่างภาควิชาการและภาคนโยบาย นำเสนอผลงานการศึกษาต่อผู้กำหนดนโยบายและให้สาธารณชนสามารถเข้าใจและเข้าถึงได้ นอกจากนั้นหน่วยงานคลังสมองยังมีบทบาทอื่น ๆ อีก เช่น เป็นตัวกลางระหว่างรัฐบาลกับสาธารณะ โดยเป็นเสมือนสถาบันที่นำเสียงเรียกร้อง ความต้องการ และปัญหาของสาธารณะเข้าไปสู่กระบวนการในการกำหนดนโยบาย เป็นผู้ค้นหา จำกัดความ และวิเคราะห์ประเด็นปัญหาทางนโยบาย โดยเฉพาะอย่างยิ่งประเด็นปัญหาใหม่ ๆ หรือปัญหาที่กำลังจะเกิดขึ้นในอนาคต ซึ่งรัฐบาลอาจจะยังคิดไม่ถึง รวมถึงมีบทบาทในการติดตาม และประเมินนโยบายรัฐบาล เป็นต้น (McGann, 2007b) กล่าวได้ว่า บทบาทสำคัญของหน่วยงานคลังสมอง คือ การประสานเชื่อมโยงระหว่างความเป็นวิชาการซึ่งเป็นการวิเคราะห์วิจัย อย่างมีหลักการ และการนำไปปฏิบัติในเชิงนโยบาย โดยการนำข้อมูลที่ได้จาก

การศึกษา วิเคราะห์ วิจัยในเชิงลึกเหล่านั้นไปเป็นฐานข้อมูลในการกำหนดนโยบายสาธารณะที่จะนำออกสู่ประชาชน

ในต่างประเทศ หน่วยงานคลังสมองมีบทบาทสำคัญและชัดเจนมากในฐานะที่เป็นผู้ศึกษาวิจัย และผู้ให้ข้อมูลกับรัฐบาล โดยหน่วยงานคลังสมองเหล่านี้จะต้องมีความเชี่ยวชาญ รวมถึงมีการศึกษาวิจัยเชิงลึกในประเด็นสำคัญทางสังคมต่าง ๆ เนื่องจากข้อมูลที่ได้จะถูกนำไปใช้เป็นฐานในการกำหนดนโยบายหรือทิศทางในการพัฒนาประเทศ อย่างไรก็ตาม การนำข้อมูลที่ได้จากหน่วยงานคลังสมองไปใช้ในแต่ละประเทศก็มี ความแตกต่างกัน ในประเทศที่พัฒนาแล้วได้มีการจัดตั้งและใช้ประโยชน์จากหน่วยงานคลังสมองมาเพื่อช่วยให้ข้อมูลแก่รัฐบาลในการแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ในสังคม เช่น หน่วยงานคลังสมองในประเทศสหรัฐอเมริกา ในระยะแรกที่มีการก่อตั้งหน่วยงานคลังสมองขึ้นก็เพื่อแก้ไขปัญหาสังคมและมีจุดเน้นที่จะไม่ยุ่งกับการเมือง และขยายมาช่วยทางยุทธศาสตร์ผ่านสภาความสัมพันธ์ระหว่างประเทศให้แก่รัฐบาล จากความไม่เกี่ยวข้องกับการเมือง เข้ามาสู่การให้ความสนับสนุนกับพรรคการเมืองเพื่อประโยชน์ในการกำหนดนโยบายของพรรคการเมืองหลักมากขึ้นตามลำดับ

นอกจากประเทศสหรัฐอเมริกาแล้ว การนำข้อมูลจากหน่วยงานคลังสมองไปใช้ของประเทศจีนก็มีความแตกต่างที่น่าสนใจเช่นกัน กล่าวคือ เนื่องจากประเทศจีนเป็นประเทศที่ปกครองด้วยระบบคอมมิวนิสต์ การเกิดขึ้นของหน่วยงานคลังสมองจึงเป็นเพียงผลโดยตรงของการตัดสินใจทางการเมืองของผู้นำและผู้บริหารของพรรคคอมมิวนิสต์ หรือกล่าวอีกนัยหนึ่งคือ หน่วยงานเหล่านี้ไม่ได้เป็นหน่วยงานอิสระ แต่เป็นกลไกทางการเมืองของรัฐ ดังนั้น สถานะของหน่วยงานคลังสมองในประเทศจีนจึงเป็น หน่วยงานของรัฐที่มีบทบาทในการให้ข้อมูลแก่รัฐบาลเพื่อใช้เป็นฐานในการกำหนดนโยบาย แม้ในประเทศจีนจะมีหน่วยงานคลังสมองเกิดขึ้นในมหาวิทยาลัยและองค์การเอกชนจำนวนมาก แต่หน่วยงานคลังสมองเหล่านี้ก็มีความใกล้ชิดกับรัฐบาลค่อนข้างมาก ดังนั้น ในการศึกษาวิเคราะห์ วิจัยของหน่วยงานเหล่านี้จึงยังคงจำกัดอยู่ในกรอบของรัฐบาลหรือเป็นการศึกษาเพื่อตอบโจทย์ให้กับรัฐบาลนั่นเอง

ในด้านความมั่นคง หน่วยงานคลังสมองได้เข้ามามีบทบาทอย่างมากในประเทศที่พัฒนาแล้ว โดยได้เข้ามามีบทบาทในการสร้างองค์ความรู้หรือสร้างปัญญาให้แก่การดำเนินยุทธศาสตร์ด้านความมั่นคง สำหรับประเทศไทยซึ่งเป็นประเทศที่กำลังพัฒนา การสร้างหน่วยงานคลังสมองด้านความมั่นคงนั้นถือเป็นเรื่องใหม่ เนื่องจากการกำหนดยุทธศาสตร์หรือนโยบายทางด้านความมั่นคงในประเทศไทยแต่เดิมเป็นเรื่องปิด การมีส่วนร่วมขององค์การนอกสายงานความมั่นคงเป็นไปได้ยาก อย่างไรก็ตาม ในโลกยุคปัจจุบัน การแก้ไขปัญหาด้านความมั่นคง รวมถึงการกำหนดนโยบายและยุทธศาสตร์ด้านความ

มั่นคงจำเป็นที่จะต้องเปลี่ยนกลวิธีหรือวิธีการหาคำตอบของปัญหาต่าง ๆ เหล่านี้ใหม่ การวิจัยและพัฒนาเกี่ยวกับอาวุธยุทโธปกรณ์ซึ่งเป็นการพัฒนาที่ตั้งอยู่บนปัญหาประสบการณ์ และวิธีการแบบเก่า ๆ ใช้ไม่ได้ทั้งหมดกับปัญหาหรือภัยคุกคาม แบบใหม่ที่ประเทศไทยจะต้องเผชิญ การวิจัยและพัฒนาองค์ความรู้ด้านความมั่นคงจึงมีบทบาทสำคัญอย่างยิ่งในสถานการณ์โลกที่มีความเปลี่ยนแปลงและผันผวนเช่นนี้ และการสร้างองค์ความรู้หรือสร้างปัญญาเพื่อแก้ไขปัญหาจึงเป็นสิ่งจำเป็นซึ่งจะสามารถช่วยให้ประเทศไทยสามารถรับมือกับสถานการณ์การเปลี่ยนแปลงที่อาจกระทบต่อความมั่นคงของประเทศในอนาคตได้

ความหมายของสถาบันคลังสมอง

คลังสมอง หรือ Think tank เป็นคำแผลงที่ถูกนำมาใช้หมายถึง องค์การที่มีการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับนโยบายตามหลักวิชาการหรือศึกษาวิเคราะห์อย่างเป็นวิทยาศาสตร์ ซึ่งอาจดำเนินงานหรือปฏิบัติงานอยู่ภายใต้การควบคุมของรัฐบาล หรือสังกัดองค์การเอกชนที่แสวงหากำไร หรือเป็นองค์การอิสระที่ไม่แสวงหากำไร โดยมีผลผลิตเป็นข้อมูลที่ได้จากการศึกษาวิจัยและวิเคราะห์ ที่จะนำเสนอโดยตรงต่อสถาบันการเมือง หน่วยงานราชการ สื่อมวลชน กลุ่มผลประโยชน์ กลุ่มธุรกิจ และสาธารณชนทั่วไป (McGann, 2012, pp. 3-4)

ในประเทศที่พัฒนาแล้วและเป็นมหาอำนาจทางเศรษฐกิจ-การเมืองของโลก เช่น สหรัฐอเมริกา อังกฤษ เยอรมนี จีน ญี่ปุ่น เป็นต้น สถาบันคลังสมองมีบทบาทสำคัญอย่างยิ่งในการศึกษาวิจัย วิเคราะห์นโยบายสาธารณะ ทั้งนโยบายภายในประเทศและระหว่างประเทศ เพื่อนำไปสู่ข้อเสนอเชิงนโยบายที่ทำให้ผู้กำหนดนโยบายสาธารณะสามารถตัดสินใจกำหนดนโยบายให้อยู่บนฐานของข้อมูลความรู้ โดยข้อมูลที่ได้ จะถูกนำไปใช้เป็นฐานในการตัดสินใจกำหนดนโยบายสาธารณะในเรื่องต่าง ๆ ทั้งการเมือง เศรษฐกิจ เทคโนโลยี หรือแม้กระทั่งทางการทหาร นอกจากนั้น สถาบันคลังสมองยังมีบทบาทในฐานะเป็นตัวเชื่อมระหว่างประชาคมวิชาการและภาคนโยบาย รวมถึงรักษาผลประโยชน์สาธารณะ ด้วยการแปลงานวิจัยพื้นฐานและงานวิจัยประยุกต์ (Basic and applied research) ไปเป็นภาษาและรูปแบบที่น่าเชื่อถือ ทำให้ผู้กำหนดนโยบายและประชาชนทั่วไปสามารถเข้าใจและเข้าถึงได้ (McGann, 2007a)

อย่างไรก็ตาม ความหมายของสถาบันคลังสมองยังไม่มีความชัดเจนเท่าใดนัก โดยความหมายที่ใช้ แพร่หลายโดยทั่วไป คือ เป็นองค์การที่ทำการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับนโยบายสาธารณะ ไม่แสวงหากำไรและมีความเป็นอิสระ แต่ก็ต้องยอมรับว่าความหมายนี้ไม่สามารถแสดงถึงลักษณะหรือธรรมชาติขององค์การได้อย่างครอบคลุมและชัดเจน เนื่องจากในช่วงที่สถาบันคลังสมองของสหรัฐอเมริกาขยายตัวอย่างรวดเร็ว ส่งผลให้เกิด

สถาบันคลังสมองที่มีขนาด โครงสร้าง นโยบายและนัยสำคัญทางการเมืองที่หลากหลายและแตกต่างกัน บางองค์การมีแนวคิดหลักคือ เป็นกลาง ไม่เข้าข้างฝ่ายใดและมีการดำเนินงานอยู่บนพื้นฐานของการศึกษาวิจัยแบบวิทยาศาสตร์ หรือมีเทคนิคกระบวนการเฉพาะในการศึกษาปัญหาทางเศรษฐกิจและสังคม ในขณะที่ หลายองค์การกลับสังกัดฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งอย่างชัดเจน (ไม่มีความเป็นกลาง) และมีแนวคิดในการดำเนินงานที่เด่นชัด บางองค์การมีความใกล้ชิดและมีรูปแบบคล้ายสถาบันการศึกษาจึงเน้นการศึกษาวิจัยและศึกษาตามความสนใจของสถาบันการศึกษา รวมถึงเน้นการสร้างความรู้เพื่อเป็นรากฐานของสังคม ในขณะที่บางองค์การเน้นการสนับสนุนนโยบายสาธารณะทั่วไปและให้ข้อมูลแก่สื่อมวลชน อีกทั้งรูปแบบของสถาบันคลังสมองก็มีความหลากหลายมากยิ่งขึ้น เช่น สถาบันคลังสมองด้านสิ่งแวดล้อม (Environmental Think Tanks), สถาบันคลังสมองด้านเศรษฐกิจ (Economic Policy Think Tanks), สถาบันนโยบายต่างประเทศ (Foreign Policy Institute) (Wallace, 1994) ทั้งนี้ยังมีสถาบันคลังสมองบางแห่งที่มีรูปแบบเกี่ยวข้องสัมพันธ์เฉพาะบางกลุ่มในสังคม เช่น Feminist WEST Tank ในออสเตรเลีย เป็นต้น (Garnett & Stone, 1998) อีกด้วย

ด้วยความแตกต่างหลากหลายในรูปแบบการดำเนินงาน กิจกรรมและจุดมุ่งหมายของสถาบันที่มีมากขึ้น ประกอบกับความแตกต่างที่ผันแปรตามวัฒนธรรมและสังคมที่สถาบันตั้งอยู่ เช่น ในประเทศจีน สถาบันคลังสมองส่วนใหญ่ได้รับการสนับสนุนจากรัฐบาลและมักจะปฏิบัติงานที่เกี่ยวข้องกับผู้นำทางการเมือง หรือสถาบันคลังสมองบางแห่งในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้เป็นสถาบันกึ่งอิสระและมีความใกล้ชิดกับรัฐบาลหรือนักการเมือง ในขณะที่ภายใต้บริบทของสังคมประชาธิปไตยในสหรัฐอเมริกา ทำให้สถาบันคลังสมองมีความเป็นอิสระในการคิดค่อนข้างมาก เป็นต้น ทำให้ยากที่จะระบุความหมายของสถาบันคลังสมองได้อย่างชัดเจน (Denham & Garnett, 1996) และส่งผลให้ประเทศต่าง ๆ ในโลกมีการใช้หรือนิยามความหมายของสถาบันคลังสมองที่แตกต่างกัน เช่น ในฝรั่งเศส อิตาลี และสหราชอาณาจักรใช้ความหมายเดียวกันกับอเมริกาเหนือ ในขณะที่ความหมายของสถาบันคลังสมองแบบเดิมที่ให้ความหมายของสถาบันคลังสมองว่า เป็นสถาบันที่มีรูปแบบฐานคิดที่เป็นอิสระ พึ่งพาตนเอง ก็ไม่สามารถใช้ได้ในวัฒนธรรมสังคมของหลายประเทศ

พัฒนาการของสถาบันคลังสมอง

สถาบันคลังสมองในยุคแรก ๆ ถูกก่อตั้งขึ้นเพื่อแก้ไขปัญหาการขยายตัวของเมืองอย่างไม่เป็นระเบียบ รวมถึงการเติบโตของเศรษฐกิจและอุตสาหกรรมอย่างรวดเร็ว จากการศึกษาข้อมูล (ทรงศัก สายเชื้อ, 2554, ออนไลน์; ภาคภูมิ นพคุณ, 2552,

ออนไลน์; Stone, 2005) พบว่า สถาบันคลังสมองเกิดขึ้นก่อนสงครามโลกครั้งที่ 2 และมีพัฒนาการมาอย่างต่อเนื่องจนถึงปัจจุบัน โดยสามารถแบ่งได้เป็น 4 ระยะ ดังนี้

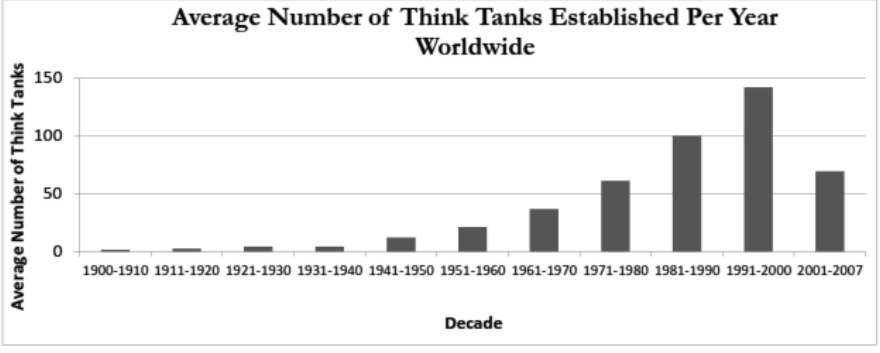
ระยะแรก ช่วงก่อนสงครามโลกครั้งที่ 2 ขณะนั้นยังไม่มีการนำคำว่า “Think Tank” มาใช้ แต่ได้มีการก่อตั้ง Royal United Services Institute for Defence and Security Studies (RUSI) ขึ้นเมื่อปี ค.ศ. 1831 ในประเทศอังกฤษ โดยอาร์เธอร์ เวลสลีย์ ดยุคแห่งเวลลิงตัน ซึ่งมีบทบาทสำคัญในการศึกษาวิจัยด้านการทหาร ต่อมาประมาณปี ค.ศ. 1884 ได้เกิด Fabian Society ขึ้นในประเทศสหรัฐอเมริกา และถือว่าเป็นสถาบันคลังสมองแห่งแรกในประเทศสหรัฐอเมริกาที่แตกสาขามาจากประเทศอังกฤษ

ระยะที่ 2 ช่วงสงครามโลกครั้งที่ 2 โดยในระยะนี้สถาบันคลังสมองมีการพัฒนาและเติบโตอย่างรวดเร็วในแถบยุโรป แต่ยังถูกจำกัดอยู่ในกลุ่มประเทศที่มีการปกครองระบบประชาธิปไตยเท่านั้น เนื่องจากสถาบันคลังสมองเกิดจากสังคมประชาธิปไตย ซึ่งมีลักษณะเป็นสังคมแห่งการถกเถียงวิพากษ์วิจารณ์ (debating society) ที่อยู่บนพื้นฐานของการใช้ความรู้และงานวิจัยเป็นหลัก รวมถึงเป็นสังคมแบบพหุสังคม โดยให้อิสระแก่กลุ่มต่าง ๆ สามารถแสดงความคิดเห็นได้อย่างหลากหลาย และมีเสรีภาพในการแสดงออก (freedom of expression) อันเป็นปัจจัยสำคัญในการเอื้อต่อการเกิดสถาบันคลังสมองขึ้น กล่าวได้ว่าเป็นสังคมแห่งการคิดและวิพากษ์วิจารณ์ ที่อยู่บนพื้นฐานของข้อมูลและการศึกษาวิจัยที่เพียงพอ นอกจากนั้น คำว่า “Think Tank” ยังถือกำเนิดขึ้นในระยะนี้ โดยมีที่มาจากการจัดตั้ง war room หรือห้องบัญชาการสงคราม เพื่อเป็นห้องที่ใช้ระดมความคิดเห็นและวางแผนการรบ และถูกเรียกอีกชื่อหนึ่งว่า brain room ซึ่งต่อมาได้พัฒนาเป็น think tank โดยในระยะแรกถูกนำมาใช้เรียกองค์การที่เป็นที่ปรึกษาด้านการทหาร เช่น RAND Corporation และในระยะต่อมาได้ถูกนำมาใช้เรียกองค์การที่ทำหน้าที่ศึกษาวิจัยในเชิงนโยบาย ดังนั้น สถาบันคลังสมอง หรือ think tank จึงมีชื่อเรียกที่เป็นทางการคือ สถาบันวิจัยนโยบาย หรือ Policy Institute

ระยะที่ 3 ช่วงหลังสงครามโลกครั้งที่ 2 มีการก่อตั้งสถาบันคลังสมองขนาดเล็กเพื่อวัตถุประสงค์เฉพาะและเพื่อแก้ไขปัญหาเร่งด่วน และมีภารกิจที่เกี่ยวข้องกับการเปลี่ยนแปลงอันเกิดจากความไม่มั่นคงของเศรษฐกิจและการเมืองหลายภารกิจ เนื่องจากเป็นช่วงที่เกิดการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและการเมืองค่อนข้างมาก ไม่ว่าจะเป็นการสิ้นสุดของสหภาพโซเวียต การเปลี่ยนแปลงการปกครองเป็นระบอบประชาธิปไตยของกลุ่มประเทศละตินอเมริกาและบางประเทศในเอเชีย การเพิ่มขึ้นของกลุ่มขวาใหม่ การแปรรูปรัฐวิสาหกิจ การเปิดเสรีทางการเงิน รวมถึงกระแสโลกาภิวัตน์ เช่น ปัญหาความยากจน การกระจายรายได้ที่ไม่เป็นธรรม ความมั่นคงด้านอาหาร ความเสื่อมโทรมของทรัพยากรธรรมชาติ ปัญหาสิ่งแวดล้อมและพลังงาน เป็นต้น ซึ่งการที่จะตอบสนอง

ต่อปัญหาดังกล่าวจำเป็นต้องมีข้อมูลที่เพียงพอและมีการวิเคราะห์ที่แม่นยำด้วยความเชี่ยวชาญเฉพาะด้าน แต่เนื่องจากรัฐมีข้อจำกัดทั้งในเชิงทรัพยากรและความสามารถของบุคลากร จึงจำเป็นต้องมีการพัฒนาสถาบันคลังสมองขึ้น โดยใช้นักวิชาการที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญเข้ามาศึกษาและเสนอแนะแนวทางในการแก้ไขปัญหาดังกล่าว นอกจากนั้นการเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยีและระบบข้อมูลข่าวสาร ทำให้รัฐไม่ใช่ผู้ที่ผูกขาดข้อมูลและข้อมูลถูกนำไปใช้เพื่อเป็นประโยชน์ต่อสาธารณะมากยิ่งขึ้น การไหลเวียนของข้อมูลเป็นส่วนหนึ่งที่ช่วยกระตุ้นให้เกิดกลุ่มผู้ชำนาญการมากยิ่งขึ้น และเอื้อประโยชน์ต่อการเกิดสถาบันคลังสมองอีกด้วย ดังนั้น ในระยะนี้สถาบันคลังสมองมีการเพิ่มจำนวนขึ้นอย่างรวดเร็วทั่วโลก ดังแผนภาพข้างล่าง

แผนภาพที่ 1 แสดงจำนวนคลังสมองที่มีอยู่ในโลก ตั้งแต่ปีค.ศ. 1900 - 2007

ที่มา: 2012 Global Go to Think Tanks Report and Policy Advice (McGann, 2013, p.17)

จากแผนภาพที่ 1 ข้างต้น แสดงอัตราเฉลี่ยของการเกิดสถาบันคลังสมองตั้งแต่ปี ค.ศ. 1900-2007 โดยสังเกตได้ว่า ในช่วงปี ค.ศ. 1941-1991 อัตราการเกิดสถาบันคลังสมองมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว เนื่องด้วยปัจจัยต่าง ๆ ดังที่กล่าวไปข้างต้น แต่ต่อมาในช่วงปี ค.ศ. 2001-2007 อัตราการเกิดสถาบันคลังสมองกลับมีแนวโน้มลดลง ซึ่งจะกล่าวถึงในระยะต่อไป

ระยะสุดท้าย ศตวรรษที่ 20 จนถึงปัจจุบัน นับตั้งแต่ปี ค.ศ. 2000 เป็นต้นมา การก่อตั้งสถาบันคลังสมองมีอัตราลดลงอย่างมาก โดยจากการสำรวจความคิดเห็นของผู้บริหารสถาบันคลังสมองกว่า 5,000 แห่ง ทั่วโลกของ Foreign Policy Research Institute: FPRI (2007, pp. 3-5) พบว่า สาเหตุสำคัญที่ทำให้อัตราการเกิดสถาบันคลังสมองลดลงเนื่องจากสถาบันคลังสมองจำนวนมากที่ก่อตั้งขึ้นในช่วง ค.ศ.1970 - 1990 ขาดประสิทธิภาพ

และความเข้มแข็งเชิงสถาบัน ทั้งนี้ ด้วยเหตุที่สถาบันคลังสมองหลายแห่งมีขนาดเล็ก และก่อตั้งขึ้นเพื่อตอบสนองต่อปัญหาระยะสั้นเท่านั้น จึงไม่ให้ความสำคัญกับการคงอยู่ขององค์การในระยะยาว ส่งผลให้เกิดปัญหาขึ้น นอกจากนั้น การเปลี่ยนแนวทางของผู้สนับสนุนทางการเงินของสถาบันคลังสมอง จากเดิมที่ให้การสนับสนุนแก่โครงการวิจัยแบบไม่เฉพาะเจาะจง แต่ในปัจจุบันผู้สนับสนุนเหล่านี้พยายามจัดลำดับความสำคัญของโครงการ และให้งบประมาณสนับสนุนเฉพาะโครงการที่เห็นว่ามีความสำคัญเท่านั้น รวมถึงยังเน้นสนับสนุนโครงการระยะสั้นมากกว่าโครงการระยะยาวที่มีผลในการสร้างศักยภาพและความเข้มแข็งเชิงสถาบัน อีกทั้ง นับตั้งแต่ทศวรรษ 1990 เป็นต้นมาการแข่งขันระหว่างสถาบันคลังสมองมีความรุนแรงมากขึ้นตามจำนวนที่เพิ่มขึ้น ทำให้สถาบันคลังสมองที่มีศักยภาพในการแข่งขันน้อยต้องปิดตัวลง จำนวนของสถาบันคลังสมองในระยะนี้จึงลดจำนวนลงตามไปด้วย

จากการสำรวจจำนวนสถาบันคลังสมองล่าสุดในวันที่ 24 กรกฎาคม ค.ศ. 2012 โดยมหาวิทยาลัยเพนซิลวาเนีย (McGann, 2012) พบว่า มีสถาบันคลังสมองทั้งสิ้น 6,603 แห่งทั่วโลก โดยทวีปอเมริกาเหนือมีสถาบันคลังสมองมากที่สุดถึง 1,919 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 29.1 ของสถาบันคลังสมองทั่วโลก รองลงมาคือ ทวีปยุโรปและเอเชีย มีจำนวน 1,836 และ 1,194 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 27.8 และ 18 ตามลำดับ ส่วนประเทศที่มีจำนวนสถาบันคลังสมองมากที่สุดคือ สหรัฐอเมริกา โดยมีจำนวนทั้งสิ้น 1,823 แห่ง รองลงมาคือ จีนและ สหราชอาณาจักร โดยมีจำนวน 429 และ 288 แห่ง ตามลำดับ จากรายงานการสำรวจของมหาวิทยาลัยเพนซิลวาเนียในปี พ.ศ. 2554 พบว่า สำหรับประเทศในภูมิภาคอาเซียนพบว่ามีสถาบันคลังสมองในอินโดนีเซีย 20 แห่ง ฟิลิปปินส์ 20 แห่ง มาเลเซีย 17 แห่ง เวียดนาม 9 แห่ง สิงคโปร์ 6 แห่ง สำหรับประเทศไทยได้มีการจัดตั้งสถาบันคลังสมองเมื่อปี พ.ศ. 2546 โดยใช้ชื่อว่า“สถาบันคลังสมองของชาติ (Knowledge Network Institute of Thailand)” เพื่อระดมความรู้ ความเชี่ยวชาญจากสถาบันอุดมศึกษาและหน่วยงานอื่น ๆ ในสังคม ให้เข้ามาร่วมกันแก้ไขปัญหาและริเริ่มแนวทางการพัฒนาใหม่ ๆ ให้กับประเทศ นำไปสู่การรับมือกับสภาวการณ์ที่เปลี่ยนแปลงอันส่งผลกระทบต่อประเทศได้อย่างมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ปัจจุบัน พบว่ามีสถาบันคลังสมองเพียง 8 แห่ง ซึ่งในการศึกษาไม่ได้ระบุชื่อ แต่จากข้อมูลของ FPRI (2013, online) พบสถาบันคลังสมองในประเทศไทย 3 แห่ง คือ สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย (TDRI) สถาบันศึกษาความมั่นคงและนานาชาติ (ISIS) และโครงการศึกษาและปฏิบัติการงานพัฒนา (FOCUS)

กล่าวได้ว่า สถาบันคลังสมองทั่วโลกยังมีการกระจายตัวค่อนข้างน้อย และส่วนใหญ่กระจุกตัวอยู่ในประเทศที่พัฒนาแล้ว หรือประเทศที่มีอิทธิพลทางเศรษฐกิจและการเมืองโลก โดยในประเทศเหล่านี้ สถาบันคลังสมองมีบทบาทสำคัญอย่างมาก ในการให้ข้อมูลและ

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายที่มาจากการศึกษาวิจัย เพื่อช่วยให้การตัดสินใจหรือกำหนดนโยบายต่าง ๆ ของรัฐบาลเป็นไปโดยอยู่บนฐานของข้อมูล เหตุผล และการตระหนักถึงข้อจำกัดต่าง ๆ ในบริบทขณะนั้น กล่าวคือ เป็นการเชื่อมโยงระหว่างความคิดที่เป็นนามธรรมกับการกระทำอันจะนำไปสู่ผลที่เป็นรูปธรรมต่อไป

การคัดเลือกตัวอย่างสถาบันคลังสมองที่ใช้ในการศึกษา

ในการศึกษาวิจัยนี้ ผู้วิจัยได้หารือกับทางสำนักงานสภาความมั่นคงแห่งชาติ (สมช.) เพื่อคัวเลือกประเทศต่าง ๆทั่วโลก ด้วยระยะเวลาการศึกษาที่จำกัด ทำให้จำกัดขอบเขตการคัดเลือกศึกษาสถาบันคลังสมองที่จะนำมาเป็นต้นแบบในการพัฒนาจัดตั้งสถาบันคลังสมองด้านความมั่นคงของไทยของการศึกษาวิจัยในระยะต่อไป ประเทศพัฒนาแล้วที่เลือกมาศึกษารวม 11 ประเทศ ได้แก่ ประเทศสหรัฐอเมริกา ประเทศในกลุ่มสหภาพยุโรป ได้แก่ ประเทศอังกฤษ เยอรมัน เบลเยี่ยม และเนเธอร์แลนด์ ประเทศออสเตรเลีย นิวซีแลนด์ และกลุ่มประเทศเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ได้แก่ประเทศสิงคโปร์ ประเทศมาเลเซีย และประเทศอินโดนีเซีย และสุดท้ายคือประเทศจีน ตามลำดับ

จากประเทศเหล่านี้ เนื่องสถาบันคลังสมองมีอยู่หลายประเภทตามความเชี่ยวชาญและจุดเน้นของแต่ละสถาบัน กลุ่มตัวอย่างที่เลือกมาศึกษาเจาะเน้นเฉพาะสถาบันคลังสมองด้านความมั่นคงเท่านั้นและเลือกมาศึกษาที่มีการพัฒนาและถูกจัดให้อยู่ในอันดับต้น ๆ (อันดับที่ 1-5) ในกรณีที่ไม่มีการจัดอันดับ ได้เลือกสถาบันคลังสมองด้านความมั่นคงที่สามารถหาข้อมูลได้ ทั้งนี้เนื่องจากมีความขัดข้องในเรื่องของข้อมูลที่จะนำมาศึกษาซึ่งอยู่ในภาษาอื่นที่มิใช่ภาษาอังกฤษ เช่น ภาษาเยอรมัน ภาษาดัชท์ ภาษาจีน หรือ ภาษามาเลย์ เป็นต้น

ด้วยการสืบค้นข้อมูลผ่านทางเว็บไซต์ของสถาบันคลัสมองนั้นและเว็บไซต์ของทางราชการในประเทศที่เกี่ยวข้องและแหล่งข้อมูลเอกสารอื่น ๆที่น่าเชื่อถือได้ เช่น เอกสาร หนังสือ ตำรา หรือเอกสารในรูปอิเลคทรอนิคส์ในเรื่องการจัดอันดับสถาบันคลังสมอง ทำให้ได้ตัวอย่างสถาบันคลังสมองด้านความมั่นคงจำนวน ทั้งสิ้น 46 สถาบัน จากประเทศสหรัฐอเมริกา อังกฤษ และเยอรมัน ประเทศละ 5 แห่ง รวม 15 แห่ง ประเทศเบลเยี่ยม นิวซีแลนด์ และมาเลเซีย ประเทศละ 4 แห่ง รวม 12 แห่ง ประเทศเนเธอร์แลนด์ ออสเตรเลีย สิงคโปร์และจีน ประเทศละ 3 แห่ง รวม 12 แห่ง และ ประเทศอินโดนีเซีย 2 แห่ง

ประเภทสถาบันคลังสมอง

ผลจากการศึกษาค้นคว้า พบว่า มีการจัดแบ่งประเภทสถาบันคลังสมองไว้หลายแนวทาง เช่น แมคแกนและวีฟเวอร์ (McGann & Weaver, 2000) ได้แบ่งประเภทคลังสมอง

ไว้ 4 ประเภท ได้แก่ 1) นักวิจัยตามสัญญาจ้าง (Contract researchers), สถาบันคลังสมองวิชาการ (Academic think tanks), สถาบันคลังสมองผู้สนับสนุน (Advocacy think tanks) และ สถาบันคลังสมองอิงพรรคการเมือง (Party think tanks) ขณะที่อเบลสัน (Abelson, 2002) ได้แบ่งคลังสมองเป็น 5 ประเภท ได้แก่ สถาบันคลังสมองประเภทมหาวิทยาลัยที่ไม่ได้ทำการเรียนการสอน (Universities without students), สถาบันคลังสมองคู่สัญญากับรัฐบาล (Government contractors), สถาบันคลังสมองผู้สนับสนุน (Advocacy think tanks), สถาบันมรดกคลังสมอง (Legacy based think tank), คลับนโยบาย(Policy club) ส่วนสโตน (Stone, 2005) ได้แบ่งประเภทของสถาบันคลังสมองไว้ 5 ประเภท ได้แก่ สถาบันคลังสมองที่เป็นอิสระและไม่แสวงหากำไร (Independence and Non-profit think tank) สถาบันคลังสมองที่สังกัดมหาวิทยาลัย (University affiliated think tank) สถาบันคลังสมองที่รัฐบาลจัดตั้งขึ้นหรือได้รับการสนับสนุนจากรัฐบาล (Governmentally affiliated think tank) สถาบันคลังสมองที่องค์การเอกชนจัดตั้งขึ้นหรือสถาบันคลังสมองที่สังกัดองค์กรธุรกิจ (Corporate created or Business affiliated think tank) สถาบันคลังสมองที่สังกัดพรรคการเมือง (Political Party think tank) ซึ่งมีความคล้ายคลึงกับธูเนิร์ท (Thunert, 2006) ที่ได้แบ่งประเภทคลังสมองตามความเป็นอิสระหรือสังกัดของคลังสมอง โดยได้แบ่งไว้ 6 ประเภท ได้แก่ สถาบันคลังสมองที่สังกัดพรรคการเมือง (Political party affiliated) สถาบันคลังสมองที่สังกัดหน่วยงานรัฐบาล (Government affiliated) สถาบันคลังสมองแบบกึ่งรัฐบาล (Quasi-governmental), สถาบันคลังสมองที่เป็นอิสระและปกครองตนเอง (Autonomous and Independence) สถาบันคลังสมองแบบกึ่งอิสระ (Quasi-Independence) สถาบันคลังสมองที่สังกัดมหาวิทยาลัย (University affiliated)

นอกจากนี้ ยังมีนักวิจัยอีกหลายท่าน (Weidenbaum, 2009; Struyk, 2006; Weaver, 1989) ได้เสนอแนวคิดอื่นๆ ในการแบ่งประเภทในรูปแบบอื่นด้วย เช่น การแบ่งประเภทตามขนาดและความสนใจ เช่น องค์การขนาดใหญ่และมีความสนใจหลากหลายกับองค์การขนาดใหญ่และมีความสนใจเฉพาะเจาะจง เป็นต้น การแบ่งประเภทจากการประเมินตามการพัฒนาขององค์การ เช่น ระยะเริ่มแรก (องค์การขนาดเล็ก) ระยะที่สอง (องค์การขนาดเล็กที่กำลังขยายตัวและมีความซับซ้อนมากยิ่งขึ้น) และระยะที่สาม (องค์การขนาดใหญ่ที่มีนโยบายชัดเจนในการกำหนดทิศทางองค์การ) การแบ่งประเภทตามแหล่งเงินทุน อาทิ การได้รับแหล่งเงินทุนจากบุคคล องค์การเอกชน กองทุน การรับบริจาค รัฐบาล การขายสินค้า/ การจัดกิจกรรม และการแบ่งประเภทตามรูปแบบของการประกอบกิจการ เช่น องค์การที่เน้นการวิจัยอิสระ องค์การที่เน้นการให้ความช่วยเหลือ เป็นต้น

แม้จะมีความหลากหลายในการจัดกลุ่มประเภทสถาบันคลังสมองตามที่กล่าวมาข้างต้น สามารถประมวลจัดประเภทสถาบันคลังสมองตามลักษณะที่คล้ายคลึงกันออกได้

เป็น 6 ประเภท ได้แก่ สถาบันคลังสมองวิชาการ (Academic think tanks), สถาบันคลังสมองตามสัญญาจ้าง (Contract think tanks), สถาบันคลังสมองผู้สนับสนุน (Advocacy think tanks), สถาบันคลังสมองที่สังกัดหน่วยงานรัฐบาล (Governmentally affiliated think tanks), สถาบันคลังสมองที่สังกัดมหาวิทยาลัย (University affiliated think tanks) และ สถาบันคลังสมองที่สังกัดพรรคการเมือง (Party think tanks) ดังต่อไปนี้

1. สถาบันคลังสมองวิชาการ (Academic think tanks) or สถาบันคลังสมองมหาวิทยาลัยที่ไม่มีการเรียนการสอน (Universities without students)

เป็นองค์การอิสระที่เน้นหนักทางด้านวิชาการ เน้นการศึกษาวิจัยและสร้างองค์ความรู้เป็นสำคัญ มีกระบวนการควบคุมการศึกษาวิจัยที่เข้มงวดและมีมาตรฐาน โดยปกติแล้วจะได้รับการสนับสนุนทางการเงินจากหลายแหล่ง อาทิ กองทุน องค์การเอกชนต่าง ๆ และทุนส่วนบุคคล สถาบันฯจะว่าจ้างนักวิจัยจากสถาบันการศึกษาที่ได้รับการยอมรับจากวารสารวิชาการและมีมาตรฐานมาทำการศึกษาวิจัย โดยทำหน้าที่เหมือนนักวิจัยในมหาวิทยาลัย เน้นการศึกษาด้านกลยุทธ์ มีวัตถุประสงค์หลักเพื่อทำให้เกิดความเข้าใจในประเด็นสำคัญที่สังคมกำลังสนใจ ทั้งในประเด็นเศรษฐกิจ สังคม การเมือง และมีความมุ่งหมายที่จะเปลี่ยนแปลงความคิดของผู้บริหารหรือผู้นำ เกี่ยวกับการกำหนดนโยบาย สำหรับแผนการดำเนินงานของสถาบันฯจะมีการดำเนินการภายใน โดยนักวิจัยมีบทบาทสำคัญในการกำหนดทิศทางขององค์การและการดำเนินการศึกษาวิจัย มีโครงสร้างขององค์การจะเป็นไปตามประเด็นที่สถาบันฯสนใจศึกษาวิจัย ผลการศึกษาวิจัยขององค์การจะออกมาในรูปแบบเอกสารหนังสือ (Book-length studies) มีความเป็นกลางในการศึกษาค่อนข้างสูง (Abelson, 2009)

2. สถาบันคลังสมองตามสัญญาจ้าง (Contract think tank)

สถาบันคลังสมองประเภทนี้มีความคล้ายคลึงกับประเภทแรก โดยมีการศึกษาวิจัยที่พิถีพิถันและมีความลึกซึ้งสูง บุคลากรที่รับเข้ามาปฏิบัติงานจึงต้องเป็นผู้ที่มีความสามารถมีพื้นฐานการศึกษาเป็นที่ยอมรับ ซึ่งเชื่อว่าจะส่งผลให้การศึกษาวิจัยอยู่บนพื้นฐานของความเป็นจริงและมีความน่าเชื่อถือ ด้านเงินสนับสนุนได้รับการสนับสนุนจากรัฐบาล (สถาบันคลังสมองบางแห่งอาจมีหน่วยงานอื่นร่วมให้การสนับสนุนด้วย) และรัฐบาลเป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญในการตัดสินใจถึงภารกิจที่สถาบันฯจะต้องทำให้สำเร็จลุล่วง ดังนั้นงานวิจัยของสถาบันคลังสมองประเภทนี้ส่วนใหญ่จึงเกี่ยวกับนโยบายรัฐบาล ด้านผลงานของสถาบันฯจะอยู่ในรูปแบบรายงานที่มีความครอบคลุมทุกด้าน นำเสนอต่อรัฐบาลซึ่งเป็นผู้สนับสนุนเงินทุนมากกว่าที่จะเผยแพร่ต่อสาธารณะในรูปของบทความหรือหนังสือ แต่รายงานเหล่านี้จะถูกเผยแพร่ในรูปแบบออนไลน์ในเวบไซต์ของสถาบัน หากรัฐบาลยินยอมให้เปิดเผย

สำหรับรัฐบาลและผู้สนับสนุนสถาบันฯ สถาบันคลังสมองประเภทนี้จะช่วยเติมเต็มข้อมูลและสะท้อนข้อมูลอย่างเป็นกลาง เป็นเสียงจากภายนอกที่จะช่วยแก้ไขประเด็นข้อถกเถียงที่เกิดขึ้นภายในองค์การของผู้สนับสนุนทางการเงิน เชื่อว่าสถาบันฯ มีอิสระในการพูด รวมถึงวิพากษ์วิจารณ์ผู้สนับสนุน ส่งผลให้สถาบันฯต้องเผชิญกับความกดดันที่จะต้องดำเนินงานตามแนวทางที่ผู้สนับสนุนต้องการ โดยเฉพาะอย่างยิ่งหากสถาบันฯ มีหน่วยงานสนับสนุนเพียงแหล่งเดียว แต่ความกดดันจะหมดไปหากสถาบันฯมีความยึดมั่นในบรรทัดฐานของการศึกษาวิจัย กล่าวคือ มีความเป็นกลาง ศึกษาบนพื้นฐานความเป็นจริงและศึกษาอย่างเป็นรูปธรรมก็จะสามารถคงไว้ซึ่งความเป็นอิสระของสถาบันฯได้ในระดับหนึ่ง

แม้สถาบันคลังสมองประเภทนี้ค่อนข้างให้ประโยชน์สูงในด้านของนโยบายแต่ก็มีปัญหาได้ หากรัฐบาลเข้ามาแทรกแซง เนื่องจากหากเผยแพร่ผลการศึกษาออกไปอาจส่งผลกระทบต่อตำแหน่งหรือความมั่นคงและความน่าเชื่อถือของรัฐบาล (Ahmad, 2008)

3. สถาบันคลังสมองผู้สนับสนุน (Advocacy think tank)

มีความแตกต่างจากสถาบันคลังสมองใน 2 รูปแบบแรกค่อนข้างมาก โดยมุ่งเน้นการศึกษาวิจัยและการให้ข้อมูลในประเด็นที่สำคัญที่ผู้จัดทำนโยบายต้องการทราบ พยายามขายความคิดของตนให้กับภาคส่วนที่เกี่ยวข้องมากกว่าการคงไว้ซึ่งความเป็นกลาง มุ่งเน้นการวิจัยในระยะสั้น สามารถเผยแพร่งานวิจัยได้รวดเร็ว และนำเสนอผลการวิจัยเพียง 1-2 หน้า โดยมีความมุ่งหมายให้มีผลต่อการถกเถียงเกี่ยวกับนโยบายในปัจจุบันมากกว่าจะมองถึงอนาคตและการศึกษาในระยะยาว

สถาบันคลังสมองประเภทนี้มีความใกล้ชิดกับกลุ่มผลประโยชน์หรือองค์การเอกชนต่าง ๆ เน้นการตอบสนองต่อกลุ่มผลประโยชน์และมุ่งผลประโยชน์เฉพาะตนมากกว่าอีก 2 ประเภท ดังนั้นจึงไม่เข้มงวดในกระบวนการศึกษาวิจัยมากนัก ส่งผลให้ผลการวิจัยมีความเอนเอียง ไม่เป็นกลาง ผลการศึกษาของสถาบันฯมักไม่ยืดหยุ่นและสามารถทำนายทิศทางได้จากการอ่านเพียงไม่กี่บรรทัด ดังนั้นจึงอาจไม่เป็นที่ยอมรับโดยทั่วไป อย่างไรก็ตามสถาบันคลังสมองประเภทนี้ก็มีอิทธิพลอย่างมากในกระบวนการกำหนดนโยบาย (Weaver, 1989)

4. สถาบันคลังสมองที่สังกัดหน่วยงานรัฐบาล (Governmentally affiliated think tank)

เป็นส่วนหนึ่งและได้รับการสนับสนุนทางการเงินจากรัฐบาลเพียงหน่วยงานเดียว ผู้ปฏิบัติงานในหน่วยงานรับผิดชอบในการให้ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายแก่ผู้บริหาร โดยหน่วยงานประเภทนี้ในประเทศจีนจะคัดเลือกพนักงานหรือผู้ปฏิบัติงานจากมหาวิทยาลัยชั้นนำ

และส่งไปฝึกอบรมต่างประเทศ เพื่อทำให้เป็นทีมวิจัยที่มีคุณภาพ (Chen Shai & Stone, 2004)

5. สถาบันคลังสมองที่สังกัดมหาวิทยาลัย (University affiliated think tank)

เป็นสถาบันคลังสมองที่สังกัดอยู่ในมหาวิทยาลัย มีความเป็นวิชาการค่อนข้างสูง แต่มักทำการศึกษาวิจัยในขอบเขตที่แคบ จำกัดและเฉพาะด้าน เช่น การศึกษาเกี่ยวกับความมั่นคงทางพลังงาน การป้องกันปัญหาสิ่งแวดล้อม เป็นต้น โดยสถาบันคลังสมองประเภทนี้ในหลายประเทศมีบทบาทสำคัญในการพัฒนา พิจารณาและวิพากษ์วิจารณ์ทางเลือกเกี่ยวกับนโยบาย และช่วยในการสร้างภาพลักษณ์ให้แก่บางประเทศ และหากเป็นมหาวิทยาลัยในสังกัดของรัฐบาลจะมีบทบาทในการกำหนดนโยบายค่อนข้างมาก (Ahmad, 2011)

6. สถาบันคลังสมองที่สังกัดพรรคการเมือง (Party think tank)

เป็นสถาบันคลังสมองที่มีความใกล้ชิดกับพรรคการเมืองสูง อาจกล่าวได้ว่าเป็นสถาบันคลังสมองที่สังกัดพรรคการเมือง (1 สถาบันสังกัด 1 พรรค) และเงินงบประมาณสนับสนุนก็มาจากพรรคการเมืองและสมาชิกเป็นหลัก ดังนั้นในการกำหนดแนวทางการดำเนินงานและศึกษาวิจัยของสถาบันฯจึงขึ้นอยู่กับความต้องการของพรรคการเมืองที่สถาบันฯสังกัดอยู่ กล่าวได้ว่า สถาบันฯมีความอิสระค่อนข้างต่ำ และมีความเป็นไปได้สูงที่ผลการศึกษาวิจัยของสถาบันฯ จะมีความเอนเอียง เนื่องจากเป็นการศึกษาเพื่อสนับสนุนแนวคิดหรือความเชื่อของพรรคการเมืองที่เป็นสมาชิก (Lucarelli & Radaelli, 2004; Thunert, 2004)

ตารางที่ 1 สรุปการแบ่งประเภทสถาบันคลังสมอง

ประเภทคลังสมอง	แหล่งเงินทุน (Funding)	การกำหนดแนวทางการดำเนินงาน (Agenda setting)	แนวคิดพื้นฐาน (Ideology)
1. Academic think tank	หลากหลาย เช่น การรับบริจาค องค์การเอกชน เงินสนับสนุนจากส่วนบุคคล เป็นต้น		พยายามเป็นกลาง
2. Contract think tank	ได้รับการสนับสนุนจากรัฐบาลเป็นหลัก อาจมีหน่วยงานอื่นร่วมด้วย	ผู้วิจัยมีบทบาทสำคัญ	พยายามเป็นกลาง
3. Advocacy think tank	ได้รับเงินสนับสนุนจากสมาชิก	ตามแนวคิดพื้นฐาน	แนวเสรีนิยมหรืออนุรักษ์นิยม
4. University affiliated think tank	หลากหลาย เช่น รัฐ องค์การเอกชน เงินสนับสนุนจากส่วนบุคคล เป็นต้น	ผู้วิจัยมีบทบาทสำคัญ	พยายามเป็นกลาง
5. Governmentally affiliated think tank	ได้รับการสนับสนุนจากรัฐบาลแหล่งเดียว	รัฐบาลมีบทบาทสำคัญ	พยายามเป็นกลาง
6. Party think tank	ได้รับเงินสนับสนุนจากสมาชิก	ตามความต้องการของพรรคการเมือง	ตามพรรคการเมือง

ตามตัวอย่างสถาบันคลังสมองด้านความมั่นคงจาก 11 ประเทศ รวม 46 หน่วยงาน สามารถจัดเข้ากลุ่มประเภทตามที่จำแนกไว้ข้างต้น ดังแสดงในตารางข้างล่าง พบว่าโดยส่วนใหญ่จำนวน 18 สถาบัน (คิดเป็นร้อยละ 39) เป็นสถาบันคลังสมองทางวิชาการ (Academic Think Tank) รองลงมาคือสถาบันคลังสมองประเภทสังกัดในส่วนราชการ (Governmentally Affiliated Think Tanks) จำนวน 11 แห่ง (คิดเป็นร้อยละ 24) ตามมาคือสถาบันคลังสมองประเภท Advocacy Think Tanks และประเภทที่สังกัดมหาวิทยาลัย (University Affiliated Think Tanks) มีจำนวนประเภทละ 5 แห่ง (คิดเป็นร้อยละ 11) ซึ่งส่วนใหญ่มาจากประเทศในแถบเอเชีย ส่วนสถาบันคลังสมองประเภทที่สังกัดพรรคการเมืองเพียงแห่งเดียว (คิดเป็นร้อยละ 2) และไม่มีสถาบันคลังสมองตามสัญญา (Contract Think Tanks)

ตารางที่ 2 สรุปตัวอย่างสถาบันคลังสมองที่ศึกษาตามประเภทสถาบันคลังสมอง

ประเภทคลังสมอง / ประเทศ	สถาบันคลังสมองวิชาการ	สถาบันคลังสมองผู้สนับสนุน	สถาบันคลังสมองที่สังกัดหน่วยงานรัฐบาล	สถาบันคลังสมองที่สังกัดมหาวิทยาลัย	สถาบันคลังสมองที่สังกัด
1. สหรัฐอเมริกา	-Center for Strategic and International Studies -Council on Foreign Relations (CFR) -Center for the National Interest	-Brookings Institution - Carnegie Endowment for International Peace			
2. อังกฤษ	- Chatham House -International Institute for Strategic Studies (IISS) -European Council on Foreign Relations (ECFR) -Royal United Services Institute	- Centre for European Reform (CER)			
3. เยอรมัน	-Institute for International and Security Affairs of the Science and Politics Foundation (Stiftung Wissen-schaft und Politik Deutsches Institutfuer Internationale Politik und Sicherheit--(SWP)	-The German Council on Foreign Relations (Deutsche Gesellschaft-fuer Auswaer-tige Politik-(DGAP) -German Development Institute/ Deutsches Institutfür Entwicklungs Politik (DIE)		-Center for Applied Policy Research (Centrum fuerangewandte Politikforschung) (CAP)	-The Frie-drich-Ebert-Stiftung (FES)

ประเภทคลังสมอง / ประเทศ	สถาบันคลังสมองวิชาการ	สถาบันคลังสมองผู้สนับสนุน	สถาบันคลังสมองที่สังกัดหน่วยงานรัฐบาล	สถาบันคลังสมองที่สังกัดมหาวิทยาลัย	สถาบันคลังสมองที่สังกัด
4. เบลเยี่ยม	-Centre for European Policy Studies (CEPS) -European Policy Centre (EPC) -Bruegel -Friend of Europe				
5. เนเธอร์แลนด์	-The Cicero Foundation (CF) -Centre for European Security Studies (CESS) -Netherlands Institute of I nternational Relations Clingendael				
6. ออสเตรเลีย			-Australian Safeguards and Non-Proliferation –Office Australian Strategic Policy Institute -Department of Foreign Affair and Trade		
7. นิวซีแลนด์			-The Government Communications Security Bureau -Ministry of Defence -Ministry of Foreign Affair and Trade -New Zealand Security Intelligence Service		

ประเภทคลังสมอง / ประเทศ	สถาบันคลังสมองวิชาการ	สถาบันคลังสมองผู้สนับสนุน	สถาบันคลังสมองที่สังกัดหน่วยงานรัฐบาล	สถาบันคลังสมองที่สังกัดมหาวิทยาลัย	สถาบันคลังสมองที่สังกัด
8. สิงคโปร์	-Institute of Southeast Asian Studies (ISEAS) -Singapore Institute of International Affairs (SIIA)			-S.Rajaratnam School of International Studies (RSIS), Nanyang Technological University (NTU)	
9. มาเลเซีย			-Institute of Strategic and International Studies (ISIS) -Stratad Asia Pacific Strategic Centre (SAPSC) -Institute of Islamic Understanding Malaysia (IKIM)	-Institute of Malaysian and International Studies (IKMAS)	
10. อินโดนีเซีย	-The Centre for Strategic and International Studies (CSIS)			-Center for Research on Inter-group Relations and Conflict Resolution (CERIC)	
11. จีน			-The Chinese People's Institute of Foreign Affairs (CPIFA) -China Institute of International Studies (CIIS)	-The Center for International and Strategic Studies (CISS), Peking University	
รวมจำนวน (ร้อยละ)	18 (39)	5 (11)	11 (24)	5 (11)	1 (2)

การจัดตั้งและที่มา

สถาบันคลังสมองที่นำมาศึกษาส่วนใหญ่จะเป็นหน่วยงานอิสระที่ไม่สังกัดรัฐบาล แม้บางสถาบันจะได้รับการสนับสนุนให้การจัดตั้งโดยรัฐบาลในระยะเริ่มแรก เช่น ในสหรัฐอเมริกา หรืออังกฤษ แต่การบริหารงานและการแสวงหารายได้เพื่อมาใช้จ่ายในการบริหารสถาบันจะได้มาจากแหล่งอื่น ไม่พึ่งพางบประมาณของรัฐ ซึ่งในประเด็นนี้เพื่อคงความเป็นกลางทางวิชาการของนักวิชาการ และผู้เชี่ยวชาญที่เข้ามาร่วมงานในสถาบันเหล่านี้ ซึ่งจะพบว่าแตกต่างจากสถาบันคลังสมองของประเทศเยอรมัน ที่ส่วนใหญ่จะได้รับงบประมาณสนับสนุนมาจากรัฐบาล ในขณะที่ของสหรัฐอเมริกาจะได้รับจากการระดมเงินทุนจากหลายแหล่งรวมทั้งภาคเอกชน เงินบริจาค ความใกล้ชิดทางการเมืองกับรัฐบาลและพรรคการเมืองจะแตกต่างกันไปอย่างเห็นได้ชัด

ส่วนคลังสมองในประเทศออสเตรเลียนั้น ได้รับอิทธิพลต้นแบบมาจากสถาบันคลังสมองในสหรัฐอเมริกาและยังมีสายสัมพันธ์ที่ใกล้ชิดกันเป็นอย่างดี ในช่วงทศวรรษที่ 1980 ได้รับงบประมาณสนับสนุนมาช่วยในการพัฒนาจากรัฐบาลอังกฤษ และสำหรับสถาบันคลังสมองเชิงการตลาดแม้จะได้รับความช่วยเหลือจากรัฐบาลแต่ว่าได้มีนักธุรกิจสำคัญหลายคนเข้ามามีส่วนในการบริหารสถาบันคลังสมองในฐานะกรรมการบริหารสถาบันเหล่านี้

สำหรับประเทศนิวซีแลนด์นั้นมีสถาบันคลังสมองด้านความมั่นคงไม่ค่อยมากนัก ทั้งที่เป็นหน่วยงานอิสระจากรัฐบาลและที่สังกัดในส่วนราชการของรัฐ ลักษณะการจัดสังกัดของหน่วยงานจะขึ้นกับภาระหน้าที่ที่รับผิดชอบ เช่น ขึ้นตรงกับสำนักนายกรัฐมนตรีหากเป็นเรื่องของการสื่อสารทางด้านความมั่นคง เช่น Government Communications Security Bureau (GCSB) หรือ ให้ขึ้นกับกระทรวงกลาโหมหากเป็นเรื่องเกี่ยวกับความมั่นคงทั่วไป หรือขึ้นตรงกับกระทรวงการต่างประเทศและการค้า และให้รัฐมนตรีที่เกี่ยวข้องเข้ามาเป็นกรรมการร่วม หากเกี่ยวข้องกับการค้าระหว่างประเทศ

สถาบันคลังสมองในประเทศแถบเอเชียส่วนใหญ่แล้วจะได้รับการสนับสนุนจากรัฐบาล นับตั้งแต่ริเริ่มในการจัดตั้งสถาบันขึ้น และมีความเกี่ยวข้องกับส่วนงานราชการหรือรัฐบาลอย่างใกล้ชิด ไม่ว่าจะเป็นประเทศมาเลเซีย อินโดนีเซียและโดยเฉพาะประเทศจีน (ยกเว้นประเทศสิงคโปร์) ในกรณีของประเทศจีนที่ได้หยิบยกตัวอย่างสถาบันคลังสมองมาศึกษาในที่นี้ พบว่า แม้จะเป็นสถาบันคลังสมองที่จัดตั้งโดยรัฐบาลและรัฐบาลให้การสนับสนุนอย่างเต็มที่ และมีผู้นำทางการเมืองในขณะนั้นมาดำรงตำแหน่งประมุขของสถาบันก็ตาม แต่การทำงานของสถาบัน โดยเฉพาะนักวิชาการและผู้เชี่ยวชาญยังมีความอิสระในการศึกษาวิจัย ค้นคว้าเพื่อให้ได้ข้อเสนอแนะต่อนโยบายของรัฐบาล

บทบาทและหน้าที่ของสถาบันคลังสมอง

จากการประมวลผลการศึกษาสถาบันคลังสมองทั้ง 11 ประเทศที่กล่าวมาในบทแรก ๆ นั้น พบว่า องค์กรสถาบันคลังสมองมีบทบาทหน้าที่แตกต่างกันออกไปตามแต่ความจำเป็นและความสนใจของแต่ละประเทศ อย่างไรก็ตามในประเด็นเรื่องความมั่นคงนั้นจะพบว่า มีความใกล้เคียงกัน ไม่ว่าจะเป็นปัญหาทางด้านเศรษฐศาสตร์ การบริหารการปกครอง ความมั่นคงภายในประเทศ นโยบายสาธารณะ การต่างประเทศ ทางสังคมศาสตร์และแม้กระทั่งรวมถึงทางวิทยาศาสตร์และพลังงานก็ตาม ทั้งนี้ สามารถประมวลสรุปบทบาทและหน้าที่ความเกี่ยวข้องของสถาบันคลังสมองเหล่านี้ได้ 7 เรื่องหลัก ๆ ได้แก่

1) ด้านการศึกษาวิจัยด้านความมั่นคงของประเทศในประเด็นที่กล่าวมาข้างต้น

2) ด้านการให้คำปรึกษาและแนะนำทางเทคนิค หรือเชิงนโยบายต่อรัฐบาล

3) ด้านการรวบรวม ประมวลผลข้อมูลที่ทันสมัยเกี่ยวกับสถานการณ์โลกในปัจจุบัน

4) ด้านการเผยแพร่ให้ความรู้กับประชาชนและสาธารณะทั่วไป

5) ด้านการให้บริการตีพิมพ์ และเผยแพร่เอกสารรายงานวิจัย สิ่งพิมพ์ และวารสารทางวิชาการในรูปแบบต่าง ๆ เป็นต้น

6) ด้านการส่งเสริมความร่วมมือทางวิชาการกับนานาประเทศทั่วโลก

7) การให้ความรู้ การฝึกอบรม การจัดประชุม การสัมมนาในรูปแบบต่าง ๆ เพื่อเผยแพร่ผลงานที่ได้มีการศึกษามา

ข้อสังเกตที่ปรากฏได้ชัดเมื่อศึกษาสถาบันคลังสมองของประเทศต่าง ๆ ในที่นี้จะพบว่า สถาบันคลังสมองชั้นนำของประเทศสหรัฐอเมริกามีบทบาทสำคัญในการให้คำแนะนำเชิงนโยบายที่เป็นประโยชน์กับรัฐบาลในระยะแรก มีความเป็นกลางทางการเมืองและได้ขยายความสำคัญมากขึ้นในระยะต่อมาจนในปัจจุบันนี้สถาบันคลังสมองเหล่านี้เป็นที่ต้องการของพรรคการเมือง เพื่อต้องการให้ได้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ในการกำหนดนโยบายของแต่ละพรรค

บทบาทหน้าที่ที่เข้าไปเกี่ยวข้องกับทางการเมืองนี้มีความเด่นชัดมากขึ้นสำหรับสถาบันคลังสมองในประเทศต่าง ๆในเอเชียที่ได้รับความสนับสนุนจากรัฐบาลซึ่งแน่นอนว่ามีความเกี่ยวพันกับพรรคการเมืองที่ได้รับชัยชนะและจัดตั้งรัฐบาลในเวลานั้น เช่นในประเทศสิงคโปร์ และโดยเฉพาะอย่างยิ่งประเทศจีนที่สถาบันคลังสมองแทบจะเป็นส่วนหนึ่งของสถาบันทางการเมืองที่ทำหน้าที่สำคัญในการบริหารประเทศ มีความใกล้ชิด แน่นแฟ้นกับรัฐบาล การศึกษาวิจัยจะได้รับความสนับสนุนจากรัฐบาลอย่างเต็มที่ แต่อาจจะต้องแลกด้วยความไม่อิสระในการเลือกศึกษาในเรื่องหรือประเด็นที่สนใจศึกษาไม่ได้ พิจารณาในอีกแง่หนึ่ง ความกระชับมิตรระหว่างสถาบันคลังสมองกับการยอมรับและให้ความสนับสนุนของรัฐบาลนี้จะเป็นการแสดงให้เห็นประโยชน์ที่จะเกิดและมีกับผลงานและงบประมาณ

ที่ลงทุนให้กับสถาบันคลังสมอง เพื่อให้แน่ใจและประกันว่า ทุกเม็ดเงินที่ลงไปให้นี้จะได้ผลงานที่รัฐบาลจะได้นำมาให้ประโยชน์ต่อประเทศอย่างแน่นอน แม้ว่าจะเพื่อประโยชน์ทางการเมืองของพรรคหรือคณะที่ได้ทำหน้าที่บริหารประเทศในขณะนั้นก็ตาม

การจัดโครงสร้างสถาบัน

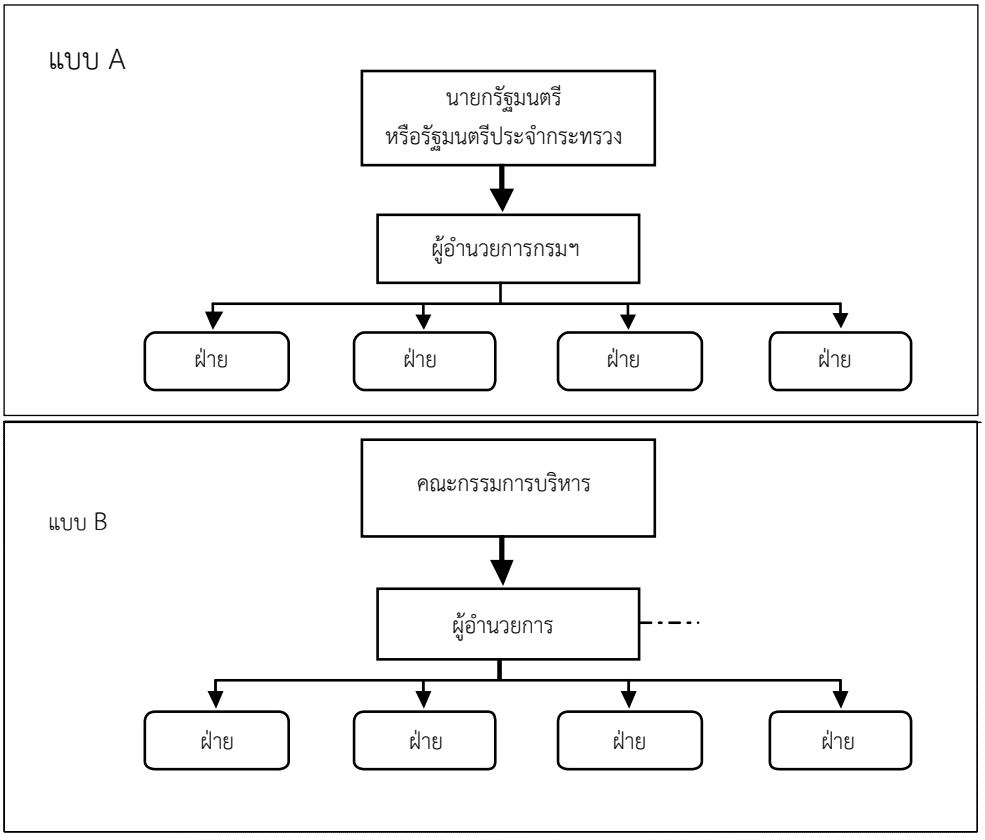
ลักษณะการจัดโครงการสร้างบริหารของสถาบันคลังสมองที่ศึกษา สามารถสรุปได้ว่าจะประกอบด้วยสองส่วนใหญ่ ๆ ได้แก่ ส่วนของนโยบาย และส่วนของการบริหารจัดการสถาบัน ซึ่งเมื่อพิจารณาจากสถาบันคลังสมองที่นำมาศึกษา จะสามารถจัดองคาพยพของสถาบันคลังสมองได้ 3 รูปแบบหลัก ดังต่อไปนี้

รูปแบบที่ 1 การจัดโครงสร้างโดยมีองค์พระอุปถัมภ์เป็นประมุข

การจัดโครงสร้างการบริหารงานของสถาบันคลังสมองในลักษณะ จะพบได้ในประเทศที่ยังคงมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุขของประเทศ ได้มาทำหน้าที่เป็นองค์ประมุขของสถาบันเช่นกัน แต่การบริหารงานนั้นได้ให้นายกสถาบันในที่นี้คือตำแหน่งนายกหรือประธานสถาบัน (President) รับผิดชอบการบริหาร โดยที่มาจากพรรคการเมืองหลักของประเทศ และมีคณะกรรมาธิการ ช่วยในการบริหารงานและให้คำปรึกษาต่อนายกสถาบันฯ ซึ่งอาจจะมีการจัดแบ่งหน้าที่ความรับผิดชอบออกไปตามแต่จะเห็นเหมาะสม เช่น ด้านการบริหาร ด้านการเงิน และด้านการลงทุน เป็นต้น กรณีที่เห็นได้ชัด ได้แก่ Chatham House (CH) หรือ Royal United Services Institute (RUSI) ประเทศอังกฤษ การจัดแบ่งการบริหารจัดการภายในจะแตกต่างกันในรายละเอียดได้บ้าง ว่าจะมีรองนายกฯ มาเพิ่มช่วยในการทำงานมากน้อยหรือไม่ อย่างไรก็ตาม ตำแหน่งผู้บริหารสถาบันนี้จะมีวาระการทำงานที่ชัดเจน เช่นวาระ 5 ปี และสามารถต่อได้ไม่เกิน 2 วาระ หรือกลุ่มคณะกรรมาธิการได้มาจากวิธีการเลือกตั้งจากสมาชิกของสถาบัน และมีวาระที่แน่นอน เช่น วาระ 3 ปี และสามารถอยู่ได้ไม่เกิน 2 วาระ เป็นต้น ทั้งนี้เพื่อให้เกิดความยืดหยุ่นในการทำงานและเป็นอิสระจากรัฐบาลในการบริหารของสถาบัน

รูปแบบที่ 2 สังกัดกระทรวงหรือส่วนราชการต้นสังกัด

ประมวลจากสถาบันคลังสมองที่เป็นของรัฐบาลหรือส่วนหนึ่งของกระทรวงกลาโหม กระทรวงการต่างประเทศ หรือ กระทรวงการค้าต่างประเทศ เป็นต้น ในลักษณะของการเกิดขึ้นของหน่วยงานคลังสมองในที่นี้นับเป็นกรมหนึ่งในกระทรวงหลัก ๆ ที่เกี่ยวข้องขึ้นกับว่าจะเป็นประเด็นด้านการค้าระหว่างประเทศ ความมั่นคง หรือเศรษฐกิจและสังคม หรือ การพลังงานและสิ่งแวดล้อม เป็นต้น ตัวอย่างจากสถาบันคลังสมองของออสเตรเลียและนิวซีแลนด์ที่หยิบยกมาศึกษาในที่นี้ จะขึ้นโดยตรงกับรัฐมนตรีประจำกระทรวงนั้น ๆ หรือเป็นกรมหนึ่งที่ขึ้นตรงกับนายกรัฐมนตรีหากเป็นเรื่องที่ต้องการการตัดสินใจอย่างเร่งด่วน

แผนภาพที่ 1 รูปแบบการจัดโครงสร้างสถาบันในสังกัดส่วนราชการ

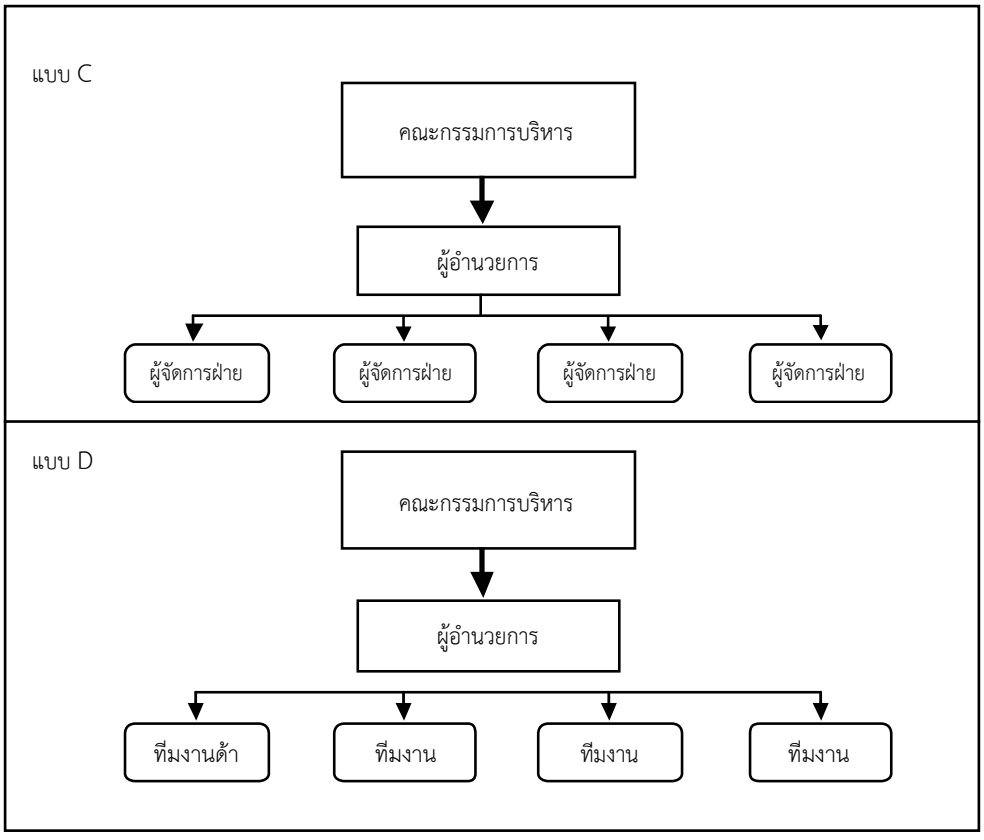
ตามรูปแบบโครงสร้างแบบ A และ B ที่นำเสนอข้างต้น คือ ความเป็นไปได้ในการเลือกจัดวางหน่วยงานคลังสมองถ้าจะให้สังกัดโดยตรงกับนายกรัฐมนตรี หรือ รัฐมนตรี มีข้อดี คือ มีความคล่องตัวในการทำงานจะมีมากน้อยแตกต่างกันไป หากภายใต้การดูแลของนายกรัฐมนตรี เช่นเรื่องความมั่นคง ความสำคัญของข้อมูลข่าวสาร การตัดสินใจเชิงนโยบายจะรวดเร็วมากขึ้นและตอบสนองทันต่อสถานการณ์ได้มากกว่า แต่ต้องแลกกับเวลาที่นายกรัฐมนตรีจะมีให้กับการบริหารงานหรือการตัดสินใจของหน่วยงานนี้ ขณะที่หากให้รัฐมนตรีเป็นผู้สั่งการดูแลเหมือนงานในส่วนราชการทั่ว ๆไปอาจจะก่อให้เกิดความล่าช้าในการทำงาน แต่ข้อเสีย ที่พบคือหน่วยงานสามารถได้รับเงินทุนสนับสนุนจากส่วนราชการซึ่งอาจจะไม่เพียงพอกับความต้องการในการศึกษาประเด็นเร่งด่วนทางนโยบายได้เช่นกัน กฎระเบียบการบริหารราชการที่เป็นอยู่ในปัจจุบันอาจจะไม่เอื้ออำนวยต่อการบริหารงาน

หน่วยงานคลังสมองนี้ให้เกิดความคล่องตัวในการระดมเงินทุกนสนับสนุนจากภาคเอกชน หรือ หน่วยงานอื่น ๆจากในประเทศและต่างประเทศเพราะมีข้อจำกัดของระเบียบทางราชการในเรื่องการรับบริจาคและแม้จะสามารถได้รับเงินสนับสนุนมาก็ตาม แต่อาจจะไม่สามารถใช้เงินทุนเหล่านี้ได้อย่างยืดหยุ่นและคล่องตัวตามความต้องการในการใช้เงินงบประมาณได้ ซึ่งอาจจะต้องเตรียมการในการร่างกฎหมายให้เอื้อประโยชน์ต่อการใช้เงินในส่วนนี้ก่อนการดำเนินการจัดตั้งหน่วยงานคลังสมองนี้

รูปแบบที่ 3 การจัดโครงสร้างสถาบันคลังสมองแบบอิสระ

รูปแบบการจัดโครงสร้างการบริหารงานภายในสถาบันคลังสมองที่ใช้กันทั่วไปจะบริหารงานโดยคณะกรรมการ ทำหน้าที่กำนดนโยบายและทิศทางของสถาบันฯ และบริหารหรือจัดการโดยผู้อำนวยการสถาบัน และมีฝ่ายต่าง ๆในสถาบันเพื่อช่วยในการทำงานของสถาบันตามความจำเป็นมากน้อยแตกต่างกันไป ซึ่งแต่ที่ ที่ได้นำมาศึกษาอาจจะเรียกชื่อแตกต่างกัน เช่น คณะกรรมการบริหาร (Board of Directors), Board of Trustees, Advisory Board, หรือ Governing Board เป็นต้น จำนวนในคณะกรรมการบริหารนี้ไม่แน่นอนจะมีขนาดเล็ก ตั้งแต่ 4 คน (ประกอบด้วย ประธาน รองประธาน เหรัญญิก และเลขานุการเท่านั้น)ขึ้นไปจนถึงมากกว่า 20 คนที่มาจากตัวแทนของกลุ่มหรือส่วนราชการหน่วยงานอื่น ๆ สายวิชาการ และเอกชนคละกันไป วิธีการได้มาอาจจะมาจากการเลือกของสมาชิก หรือจากการแต่งตั้งเพื่อให้ผู้มีความรู้ความสามารถในเรื่องความมั่นคง พลังงาน การป้องกันประเทศ เศรษฐกิจ และอื่น ๆ ได้มาช่วยกันบริหารงานสถาบัน โดยมีวาระการดำรงตำแหน่งในคณะกรรมการบริหารนี้ 3-5 ปี อยู่ได้ไม่เกิน 2 วาระ

ในส่วนการบริหารงานประจำของสถาบันฯนั้นจะมีตำแหน่งผู้อำนวยการสถาบันและผู้จัดการฝ่าย ตามแต่จะเห็นเหมาะสมตามความต้องการของสถาบันฯนั้น ๆ (รูปแบบ C) หรือในอีกลักษณะหนึ่ง (รูปแบบ D) หากไม่มีการแบ่งงานเป็นฝ่าย จะต้องจัดเป็นทีมงานในแต่ละด้านทำงานในรูปของคณะทำงานในแต่ละเรื่องที่มีความเชี่ยวชาญ โดยเชิญผู้เชี่ยวชาญที่เป็นนักวิจัย นักวิชาการจากสถาบันการศึกษาและส่วนราชการอื่น ๆเข้ามาทำงานร่วมกันเป็นทีมงานมีเจ้าหน้าของสถาบันทำหน้าที่คอยประสานการทำงานของผู้เชี่ยวชาญจากหน่วยงานต่าง ๆเพื่อมาระดมความคิดเห็นในแต่ละเรื่องปัญหาที่ต้องดำเนินการศึกษา ทั้งนี้การทำงานแบบหลังจะมีความคล่องตัวในการหาบุคลากรผู้เชี่ยวชาญมาช่วยในการทำงานได้ง่ายและสะดวก และสามารถเปลี่ยนแปลงได้ ขณะที่ในแบบแรกจะต้องมีเจ้าหน้าที่และบุคลากรประจำในแต่ละฝ่ายซึ่งอาจจะทำให้เกิดความสิ้นเปลืองในการจ้างงาน แต่การจ้างงานจะเพิ่มความมั่นคงให้กับเจ้าหน้าที่ได้มากกว่ารูปแบบหลังดังแสดงในแผนภาพข้างล่าง

แผนภาพที่ 2 รูปแบบการจัดโครงสร้างสถาบันคลังสมองแบบอิสระ

การบริหารจัดการและงบประมาณ

ประเด็นหลักของการจัดตั้งสถาบันคลังสมองด้านความมั่นคงในประเทศต่าง ๆ โดยเฉพาะในประเทศที่กำลังพัฒนาทั้งหลายคือเรื่องของแห่งที่มาของเงินทุนสนับสนุนเพื่อมาให้ในการบริหารกิจการของสถาบันและเพื่อให้ทุนสนับสนุนในการวิจัยของนักวิจัยและนักวิชาการในทีมงานต่าง ๆ ซึ่งในระยะเริ่มก่อตั้งของสถาบันจะพบว่า ส่วนใหญ่ได้รับเงินสนับสนุนก้อนแรกมาจากรัฐบาล แต่เนื่องจากการทำงานขององค์การคลังสมองเป็นองค์การอิสระที่จะต้องยืนได้ด้วยตนเอง หลังจากนั้นได้รับการจัดตั้งแล้ว การดำเนินกิจกรรมของสถาบันคลังสมองนี้จะต้องสามารถระดมหาเงินทุนสนับสนุนจากที่ต่าง ๆ ซึ่งจะได้มากน้อยขึ้นอยู่กับความสามารถของผู้บริหาร และสมาชิกในการมาช่วยระดม และผลผลิต หรือผลงานของสถาบันที่เริ่มก่อตั้งจะเป็นตัวช่วยบอกว่าสถาบันนี้จะสามารถหาแหล่งเงินทุนมาจากที่ใดได้บ้าง ในที่นี้ จากการประมวลข้อมูลจากสถาบันคลังสมองที่ศึกษามาทั้ง 11 ประเทศข้างต้น พบว่า มีความเป็นไปได้ในการแสวงหาแหล่งเงินทุนจากหลายแหล่งด้วยกัน ได้แก่

1) การสนับสนุนจากรัฐบาล นับเป็นแหล่งทุนแหล่งแรก และเป็นแหล่งสำคัญสำหรับสถาบันคลังสมองในประเทศกำลังพัฒนาแล้วอย่างประเทศในเอเชียที่ได้มีการศึกษา ซึ่งรัฐบาลจะต้องให้การสนับสนุนในรูปของเงินอุดหนุนเป็นเงินก้อนที่สถาบันสามารถใช้ดุลยพินิจในการตัดสินใจจะบริหารงานและใช้จ่ายเงินส่วนนี้ได้อย่างอิสระ ไม่ผู้ติดกับระเบียบของทางราชการจนไม่สามารถใช้จ่ายได้อย่างคล่องตัว

2) การได้รับสนับสนุนจากสมาชิกของสถาบัน โดยเรียกเก็บจากค่าสมัครสมาชิก ในกรณีนี้ทางสถาบันจะต้องสร้างความชัดเจนถึงสิทธิประโยชน์ที่สมาชิกจะได้รับในแต่ละปีที่ต้องจ่ายค่าสมาชิกว่าจะได้รับอะไรบ้างเป็นการตอบแทน

3) การบริจาคจากบุคคลที่ให้การสนับสนุน หรือจากบริษัทเอกชน หรือส่วนราชการในประเทศและต่างประเทศ และรวมถึงมูลนิธิต่าง ๆ ซึ่งผู้บริจาคสามารถนำไปหักลดหย่อนภาษีได้ภายในปีนั้น ๆ

4) การลงทุนในตลาดทุน เป็นอีกช่องทางหนึ่งในปัจจุบันนี้ที่สถาบันคลังสมองจะต้องมีความเข้าใจในการเพิ่มคุณค่าของเม็ดเงินที่มีอยู่เพื่อการบริหารงานของสถาบันในอนาคต

5) รายได้จากการจำหน่ายผลงานวิจัย เอกสารสิ่งพิมพ์ วารสารหรือเอกสารตำราทางวิชาการ เป็นหนึ่งในการแสวงหารายได้ ซึ่งนอกเหนือไปจากการขอระดมทุนจากแหล่งต่าง ๆ ที่กล่าวมาข้างต้น สถาบันคลังสมองจะต้องสามารถทำการเผยแพร่ผลงานที่ผลิตในรูปแบบต่าง ๆ และมีกฎบัญญัติที่สามารถแสวงหารายได้ หรือหาช่องทางในการสร้างรายได้ให้กับสถาบันได้เองเพื่อลดการพึ่งพางบประมาณของรัฐ เพื่อให้สามารถยืนยันได้ด้วยตัวเองให้มากที่สุด

6) รายได้จากการเสนอของประมาณมาศึกษาวิจัย ทำหน้าที่เป็นหน่วยงานให้การสนับสนุนให้ใช้ชื่อสถาบันส่งเสริมการทำงานวิจัยให้กับนักวิชาการ นักวิจัยและผู้สนใจทั่วไป ในแง่นี้สถาบันจะได้รับค่าธรรมเนียมการบริการสถาบันฯเป็นการตอบแทน

7) รายได้จากการจัดประชุม สัมมนา การฝึกอบรมให้แก่สาธารณะและผู้สนใจทั่วไป ซึ่งในอนาคตมีความจำเป็นที่จะต้องจัดหาเวทีให้กับผู้เชี่ยวชาญในการเผยแพร่ และกระจายความรู้ไปสู่คนรุ่นต่อไปให้เกิดเป็นความต่อเนื่องของความรู้จะได้ต่อยอดองค์ความรู้ได้ในอนาคต

ความร่วมมือทางวิชาการ

ประเด็นสุดท้ายที่ได้มีการศึกษาเกี่ยวกับคลังสมองด้านความมั่นคงของประเทศต่าง ๆ นี้ พบว่าประเทศในเอเชีย ยกเว้นประเทศสิงคโปร์ จะสร้างเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการจำกัดอยู่ภายในประเทศหรือในภูมิภาคของตนเอง เปรียบเทียบกับประเทศพัฒนา

แล้วที่ได้มีการศึกษาในที่นี้ที่สามารถสร้างเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการ ศึกษาวิจัย จัดประชุมสัมมนาระหว่างประเทศข้ามภูมิภาคได้กว้างขวางมากกว่า ส่วนหนึ่งสันนิษฐานว่าเนื่องมาจากข้อจำกัดในเรื่องของเงินทุนที่ได้รับการสนับสนุนในการศึกษาวิจัย อีกประการหนึ่ง คือข้อจำกัดทางด้านการสื่อสารที่เป็นอุปสรรคสำคัญในการระดมนักวิชาการ และผู้เชี่ยวชาญในภาครัฐและเอกชนมาทำงานร่วมกันให้เกิดประโยชน์ททางนโยบายสาธารณะยังมีขีดจำกัดอยู่มาก

กล่าวโดยสรุป จากการศึกษาสถาบันคลังสมองด้านความมั่นคงของประเทศต่างๆ ทั้ง 11 ประเทศที่กล่าวมาทั้งหมดข้างต้น จะทำให้เห็นลักษณะเด่นของสถาบันคลังสมองในประเทศที่พัฒนาแล้วและประเทศเพื่อนบ้านของไทย ซึ่งสามารถหยิบหลายประเด็นมาใช้ประโยชน์เพื่อการพัฒนาคิดจัดตั้งสถาบันคลังสมองด้านความมั่นคงของประเทศไทยได้ในการศึกษาระยะที่ 2 ของงานวิจัยที่จะได้ดำเนินการต่อไป ไม่ว่าจะเป็นเรื่องของการจัดตั้งของสถาบันฯ หากจะได้มีการจัดตั้งขึ้นมาจะต้องวางหน่วยงานคลังสมองนี้ไว้ตรงไหนเพื่อให้เกิดความคล่องตัวในการทำงานของนักวิชาการและผู้เชี่ยวชาญด้านๆ ต่างๆ ขณะเดียวกันปัญหาเรื่องการระดมเงินทุนเพื่อมาขับเคลื่อนการทำงานของสถาบันคลังสมองนี้จะสามารถสร้างความยืดหยุ่นในเรื่องการเบิกจ่ายได้มากน้อยเพียงใด เพราะประเด็นเหล่านี้จะมีผลต่อการบริหารจัดการงบประมาณและการบริหารงานบุคคลของสถาบันให้มีความคล่องตัวในการทำงาน ไม่ยึดติดกับระเบียบของทางราชการจนไม่สามารถระดมอาจารย์ นักวิชาการ นักวิจัยและผู้เชี่ยวชาญจากทั่วทุกมุมโลกมาทำงานร่วมกันเพื่อเป็นช่องทางในการสร้างความร่วมมือทางด้านความมั่นคงในประเทศในระดับภูมิภาคอาเซียน ในเอเชียและข้ามไปภูมิภาคอื่นๆ ของโลกได้ และยิ่งกว่านั้นกฎระเบียบต่างๆ นั้นอาจจะเป็นอุปสรรคทำให้สถาบันคลังสมองที่จะจัดตั้งขึ้นมานี้ไม่ประสบความสำเร็จสมดังที่ตั้งใจไว้

บรรณานุกรม

เอกสารภาษาไทย

ดุจฤดี คงสุวรรณ์ และ วรรณะ รัตนพงษ์. (2555). *ประชากรและสังคมโลก*. สืบค้นเมื่อ 28 สิงหาคม 2555 จาก http://www.baanjomyut.com/library/global_community/index.html.

ทรงศักดิ์ สายเชื้อ. (พฤษภาคม 2554). Think Tank *จะเป็นเครื่องมือนำเสนอความคิดให้ส่วนราชการ.* สืบค้นเมื่อวันที่ 1 มีนาคม 2556, จาก http://www.siamintelligence.com/songsak-interview/

ธีรนันท์ นันทขว้าง. (2550). *ภัยคุกคามรูปแบบใหม่ – วาระสำคัญของโลกที่ต้องรู้จัก.* สืบค้นเมื่อ 28 สิงหาคม 2555 จากhttp://tortaharn.net/contents/index.php?option=com_content&task=view&id=125&Itemid=75.

ภาคภูมิ ทิพคุณ. (2552). *ว่าด้วย Think Tank ตอนที่ 1.* สืบค้นเมื่อ 7 กันยายน 2555 จากhttp://pr.trf.or.th/index.php?option=com_content&view=article&id=243:-think-tank--1&catid=56:2010-09-07-14-20-48&Itemid=82.

ภาคภูมิ ทิพคุณ. (2552). *ว่าด้วย Think Tank ตอนที่ 5.* สืบค้นเมื่อ 7 กันยายน 2555 จาก http://pr.trf.or.th/index.php?option=com_content&view=article&id=238:-think-tank-5&catid=56:2010-09-07-14-20-48&Itemid=82.

ภาคภูมิ ทิพคุณ. (2552). *ว่าด้วย Think Tank ตอนที่ 8.* สืบค้นเมื่อ 7 กันยายน 2555 จากhttp://pr.trf.or.th/index.php?option=com_content&view=article&id=234:-think-tank-8&catid=56:2010-09-07-14-20-48&Itemid=82.

ภาคภูมิ ทิพคุณ. (กรกฎาคม 2552ก). *ว่าด้วย Think tank (1).* สืบค้นเมื่อวันที่ 1 มีนาคม 2556, จาก http://pr.trf.or.th/index.php?option=com_content&view=article&id=243:-think-tank--1&catid=56:2010-09-07-14-20-48&Itemid=82

ภาคภูมิ ทิพคุณ. (กรกฎาคม 2552ข). *ว่าด้วย Think tank (2).* สืบค้นเมื่อวันที่ 1 มีนาคม 2556, จากhttp://pr.trf.or.th/index.php?option=com_content&view=article&id=242:-think-tank--2&catid=56:2010-09-07-14-20-48&Itemid=82

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบข้าราชการ. (2554). *แผนบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. 2555 – 2558 (รัฐบาลนางสาวยิ่งลักษณ์ ชินวัตร นายกรัฐมนตรี).* สืบค้นเมื่อ 28 สิงหาคม 2555 จาก www.opdc.go.th/uploads/files/govplan2555-2558_final.pdf.

สำนักงานสภาความมั่นคงแห่งชาติ. (2555). *ร่างยุทธศาสตร์การพัฒนาเพื่อเสริมความมั่นคงของชาติ พ.ศ. 2555 – 2559.* สืบค้นเมื่อ 28 สิงหาคม 2555 จาก www.nsc.go.th/files/.../Nsc-doc_15Aug2012.pdf.

สุรชาติ บำรุงสุข. (2553). *จุลสารความมั่นคงศึกษา ฉบับย้ายบ้าน.* กรุงเทพมหานคร: บริษัทสแควร์ปริ๊น 93จำกัด.

เอกสารภาษาอังกฤษ

Abelson, Donald, E. 2009. **Do Think Tanks Matter?: Assessing the Impact of the Public Policy Institutes. Canada: McGill-Queen's University Press.**

Attorney-General's Department. (February 22, 2010). Australia's National Security Agencies. Retrieved on January 5, 2013, from http://www.nationalsecurity.gov.au/agd/WWW/NationalSecurity.nsf/AllDocs/FC464B72CC01283DCA256FAB001B33D8?OpenDocument.

Australian Safeguards and Non-Proliferation Office (ASNO), Australian Government. (2011- 2012). *Annual Report 2011 – 2012.* Barton ACT, Australia: ASNO.

Australian Strategic Policy Institute. (2011). *Annual Report 2010 – 2011.* Barton ACT, Australia: ASPI.

Australian Strategic Policy Institute. (n.d.). *About ASPI.* Retrieved date October 7, 2012 from http://www.aspi.org.au/aboutaspi/aboutaspi.aspx.

Australian Strategic Policy Institute. (n.d.). *About ASPI: Company Constitution.* Retrieved on October 7, 2012 from http://www.aspi.org.au/aboutaspi/company constitution.aspx.

Beder, S. (1999, June/July). The Intellectual Sorcery of Think Tanks. *Arena Magazine. 41,* 30-32.

Boucher, S. (n.d). *Europe and Its Think Tanks a Promise to be Fulfilled: An Analysis Of Think Tanks Specialised In European Policy Issues In The Enlarged European Union.* Notre Europe.

Braml, J. (2006). *U.S. and German Think Tanks in Comparative Perspective*, **German Policy Studies.** Volume 3, Number 2.

Brookings Institution. (n.d.). *About*. Retrieved on February 24, 2013, from http://www.brookings.edu/.

Bruegel. (2013). *About*. Retrieved on April 20, 2013, from http://www.bruegel.org/about/

Bureau of European Policy Advisers (2012), *European Think Tanks and The EU,* Edited by Antonio Missiroli and Isabelle Ioannides, Retrieved on February 03, 2013 from http://ec.europa.eu/bepa/pdf/publications_pdf/brief-policy/berl_papers_issue_2.pdf.

Cahill, D. (2008). Think Tanks and Public Policy. Retrieved on September 13, 2012, from http://www.australianreview.net/digest/2008/02/cahill.html.

CAP. (2012). Staff. Retrieved on April 20, 2013, from http://www.nus-misu.de/content/EN/ES_Staff.

Carnegie Endowment for International Peace. (2011). *Financial Statements*. Retrieved on February 24, 2013, from http://carnegieendowment.org/about/pdfs/financials2011.pdf.

Carnegie Endowment for International Peace. (n.d.). *About the Global think Tank.* Retrieved on February 24, 2013, from http://www.carnegieendowment.org.

Carter Center. (2013). *About Us*. Retrieved on April 10, 2013, from http://www.cartercenter.org/index.html

Center for Applied Policy Research. (2013a). *Who we are.* Retrieved on April 20, 2013, from http://www.isn.ethz.ch/About-Us/Who-we-are.

Center for Applied Policy Research. (2013b). *Research Centres from A to Z.* Retrieved on April 21, 2013, from http://www.goethe.de/wis/fut/prj/for/for/en1047616.htm.

Center for Applied Policy Research. (n.d.) *About the CAP*. Retrieved on April 20, 2013, from http://www.cap-lmu.de/english/cap/index.php.

Center for Research on Inter-group Relations and Conflict Resolution (CERIC). (2010 a). *About Us.* Retrieved on May 24, 2013, from http://www.ceric-fisip.ui.ac.id/about.us

Center for Research on Inter-group Relations and Conflict Resolution (CERIC). (2010 b). *Center for Research on Inter-group Relations and Conflict Resolution (CERIC).* Retrieved on May 24, 2013, from http://www.ceric-fisip.ui.ac.id/

Centre for European Policy Studies. (2013). *About CEPS.* Retrieved on April 19, 2013, from http://www.ceps.be/content/about-ceps.

Centre for European Reform. (2012a). *Annual Report 2012.* London; UK.

Centre for European Reform. (2013b). *About the CER.* Retrieved on April 17, 2013, from http://www.cer.org.uk/

Centre for European Security Studies. (2010). *Welcome to CESS.* Retrieved on April 19, 2013, from http://www.cess.org/.

Chatham House. (n.d.). *About Chatham House.* Retrieved on February 27, 2013, from http://www.chathamhouse.org.

China Institute of International Studies (CIIS). (2006). *CIIS in Brief.* Retrieved on May 27, 2013, fromhttp://www.ciis.org.cn/english/node_521155.htm

Cicero Foundation. (n.d.). *About.* Retrieved on April 20, 2013, from http://www.cicerofoundation.org/about/index.php.

Council on Foreign Relations. (n.d.). *About CFR.* Retrieved on February 24, 2013, from http://www.cfr.org.

Denham, A. & Garnett, M. (1996). The nature and impact of "Think Tanks" in Contemporary Britain, Contemporary British History, 10(1): 43-61.

Department of Foreign Affairs and Trade, Australian Government. (2011-2012). Annual Report. Barton Act: DFAT.

Department of Foreign Affairs and Trade. (2008). *Department of Foreign Affairs and Trade.* Retrieved on January 5, 2013, from http://www.dfat.gov.au/issues/terrorism.html.

Department of the Prime Minister and Cabinet, New Zealand. (n.d.). *About DPMC » Publications.* Retrived date April 29, 2013 from http://www.dpmc.govt.nz/dpmc/publications/securingoursafety/gcsb.

DGAP. (n.d.). About us. Retrieved on April 20, 2013, from https://dgap.org/en/think-tank/about-us.

Egmont Royal Institute for International Relations. About. (n.d.). *Who are we?*. Retrieved on April 21, 2013, from http://www.egmontinstitute.be/about.html.

Euro MeS Co. (2006). *Netherlands Institute of International Relations Clingendael.* Retrieved on February 21, 2013, from http://www.euromesco.net/index.php?option=com_content&view=article&id=1384%3Anetherlands-institute-of-international-relations-clingendael&catid=95%3Afull-members&Itemid=83&lang=fr.

European Policy Centre. (2013). *Mission Statement.* Retrieved on April 20, 2013, from http://www.epc.eu/about.php.

Federation of American Scientists. (2008). OSC Media Aid: German Think Tank Guide. Berlin; Germany.

Foreign Policy Research Institute [FPRI]. (2007). 2007 Survey of Think Tanks A Summary Report. Unpublished manuscript.

Foreign Policy Research Institute [FPRI]. (2013). FPRI Think Tanks Directory. Retrieve on March 1, 2013, from http://thinktanks.fpri.org/list?countryop=or&country%5B%5D=

Friedrich-Ebert-Stiftung (FES). (2011). *NGO Index.* Retrieved on April 23, 2013 from http://www.ngo-monitor.org/article/friedrich_ebert_stiftung_fes_.

Friedrich-Ebert-Stiftung. (2009). *Annual Report.* Berlin; Germany.

Friedrich-Ebert-Stiftung. (2012). *Democracy-Building and Elections.* Retrieved on April 14, 2013, from http://www.fes.de/GPol/en/democracy.htm.

Friedrich-Ebert-Stiftung. (n.d.). *About Friedrich-Ebert-Stiftung /FES.* Retrieved on April 23, 2013, from http://www.fesdc.org/content/aboutus.htm.

Friends of Europe. (n.d.). *Policy Areas.* Retrieved on April 10, 2013, from http://www.friendsofeurope.org/Contentnavigation/Policyareas/tabid/1145/Default.aspx

Garnett, M. & Stone, D. (1998). Think tanks, policy advice and governance. In Stone, Denham & Garnett, Think Tank Across Nations. Volume 2-5. New York: Manchester University Press.

German Development Institute/Deutsches Institutfür Entwicklungspolitik. (n.d.a). *Overview.* Retrieved on March 20, 2013, from http://www.thinktankmap.org/ThinkTankDetails.aspx?ID=237&Lan=en-US&Letter=G.

German Development Institute/Deutsches Institutfür Entwicklungspolitik. (2013b). *Purpose/Activities.* Retrieved on March 20, 2013, from http://www.deutsche-kultur-international.de/en/org/organisations/german-development-institute-die-deutsches-institut-fuer-entwicklungspolitik-die.html

German Development Institute. (2013a). *Institute.* Retrieved on March 20, 2013, from http://www.die-gdi.de/CMS-Homepage/openwebcms3_e.nsf/(wStartpages)/Institut?Open&nav=expand:Institute;active:Institute

Government Communications Security Bureau. (2012). Annual Report for the Year Ended 30 June 2012. Wellington, New Zealand: GCSB.

Guardian News and Media Limited. (2011). *US Embassy Cables: Germany Ready to Support Iran Sanctions.* Retrieved on March 5, 2013, from http://www.guardian.co.uk/world/us-embassy-cables-documents/244617.

Hague Justice Portal. (2011). *The Netherlands Institute of International Relations 'Clingendael'.* Retrieved on April 20, 2013, from http://www.haguejusticeportal.net/index.php?id=346

Hurley, P. J. (2006). *Interpreting Australia's Think Tanks Phenomenon.* Retrieved date January 5, 2013, from http://apsa2010.com.au/full-papers/pdf/APSA2010_0088.pdf.

Institute of Islamic Understanding Malaysia (IKIM). (2012a). *Establishment.* Retrieved on May 4, 2013, from http://www.ikim.gov.my/index.php/en/info-korporat/maklumat-asas/penubuhan

Institute of Islamic Understanding Malaysia (IKIM). (2012b). *Functions.* Retrieved on May 4, 2013, from http://www.ikim.gov.my/index.php/en/info-korporat/maklumat-asas/fungsi

Institute of Malaysian and International Studies (IKMAS). (2013a). *Institute of Malaysian and International Studies (IKMAS).* Retrieved on May 4, 2013, from http://www.ukm.my/ikmas/

Institute of Malaysian and International Studies (IKMAS). (2013b). *Research in IKMAS.* Retrieved on May 4, 2013, from http://www.ukm.my/ikmas/eng/researchlink.htm

Institute of Southeast Asian Studies (ISEAS). (2011-2012). *Annual Report 2011– 2012.* Singapore.

Institute of Southeast Asian Studies (ISEAS). (2012). *About The Institute of Southeast Asian Studies, Singapore.* Retrieved on March 17, 2013, from http://www.asia-studies.com/ISEAS.html

Institute of Southeast Asian Studies (ISEAS). (2012a). *Mission.* Retrieved on March 17, 2013, from http://www.iseas.edu.sg/mission.cfm

Institute of Southeast Asian Studies (ISEAS). (2012b). *Research.* Retrieved on March 17, 2013, from http://www.iseas.edu.sg/research.cfm

List of Think Tanks, Retrieved on February 2, 2013, from http://en.wikipedia.org/wiki/Think_tank.

McGann, James G. (2012). *Global Go to Think Tanks Index Report.* Think Tanks and Civil Societies Program, International Relations Program. University of Pennsylvania.

McGann, J. G. (2007a). *Findings Global Survey and Think Tanks 2007.* Philadelphia, USA: Think Tanks and Civil societies Program, Foreign Policy Research Institute.

McGann, J. G. (2010). Global Trends in Think Tanks and Policy Advice. Foreign Policy Research Institute.

McGann, J. G. (2007b). Think Tank and Policy Advice in the United States: Academics, Advisors, and Advocates. New York: Routledge.

McGann, J. G. (2011). The Global Go To Think Tanks 2010. Philadelphia, USA: International relations Program, University of Pennsylvania.

McGann, J. G. (2013, January). 2012 Global to Think Tanks Report and Policy Advice. 2012 Think Tank Rankings by the Think Tanks and Civil Societies Program (TTCSP) at the University of Pennsylvania's International Relations Program, New York.

Ministry of Defence, New Zealand. (2012). Annual Report for the Year Ended 30 June 2012. Wellington, New Zealand: Ministry of Defence.

Ministry of Defence, New Zealand. (January 14, 2013). Welcome to the Ministry of Defence website. Retrieved on January 16, 2013, from http://www.defence.govt.nz/.

Ministry of Foreign Affairs and Trade, New Zealand. (2012). Annual Report 2011/2012: Ministry of Foreign Affairs and Trade for the Year Ended 30 June 2012. Wellington, New Zealand: MFAT.

Ministry of Foreign Affairs and Trade, New Zealand. (November 17, 2011). About the Ministry. Retrieved on January 16, 2013, from http://www.mfat.govt.nz/About-the-Ministry/What-we-do/index.php.

Missiroli, A. and Ioannides I. (2012). European Think Tanks and The EU. Berlaymont Paper Issue 2, September 2012.

Murray, G. (n.d.). Think Tanks in the 1990s. Retrieved on September 13, 2012, from http://www.anu.edu.au/polsci/marx/interventions/thinktanks.htm.

Nachiappan,K., Mendizabal, E and Datta, A. (2010). Think Tanks In East And South-east Asia: Bringing Politics Back Into The Picture. Overseas Development Institute, London.

New Zealand Ministry of Justice. (n.d.). New Zealand Security Intelligence Service. Retrieved on April 29, 2013 from http://www.justice.govt.nz/publications/global-publications/d/directory-of-official-information-archive/directory-of-official-information-december-2009/alphabetical-list-of-entries-1/n/new-zealand-security-intelligence-service.

Institute of Islamic Understanding Malaysia (IKIM). (2012c). Introduction. Retrieved on May 4, 2013, from http://www.ikim.gov.my/index.php/en/info-korporat/maklumat-asas/pengenalan

OSC Media Aid: German Think Tank Guide, Retrieved on February 11, 2013, from http://www.fas.org/irp/dni/osc/german-think.pdf.

Royal United Services Institute. (2013a). About Us. Retrieved on April 17, 2013, from http://www.rusi.org/

Royal United Services Institute. (2013b). Annual Report of the Royal United Services Institute for Defence and Security Studies 2011–2012. London: UK.

S. Rajaratnam School of International Studies (RSIS). (2013a). Board of Governors. Retrieved on April 8, 2013, from http://www.rsis.edu.sg/about_rsis/governors.html

S. Rajaratnam School of International Studies (RSIS). (2013b). CSCAP Activities. Retrieved on April 8, 2013, from http://www.rsis.edu.sg/networking/networking_cscap.html

S. Rajaratnam School of International Studies (RSIS). (2013c). S. Rajaratnam School of International Studies (RSIS). Retrieved on April 8, 2013, fromhttp://www.rsis.edu.sg/about_rsis/rsis_objective.html

S. Rajaratnam School of International Studies (RSIS). (2013d). The Institute of Defence and Strategic Studies (IDSS). Retrieved on April 8, 2013, from http://www.rsis.edu.sg/idss/

Singapore Institute of International Affairs (SIIA). (2011). Annual Report 2011. Singapore.

Singapore Institute of International Affairs (SIIA). (2011). Regional and Country Profiles.Retrieved on April 8, 2013, from http://www.eldis.org/go/country-profiles&id=5906&type=Organisation#.Ubv_k5wzVAp

Singapore Institute of International Affairs (SIIA). (2011). Singapore Institute of International Affairs (SIIA).Retrieved on April 8, 2013, from http://www.nira.or.jp/past/ice/nwdtt/2005/DAT/1279.html

Singapore Institute of International Affairs (SIIA). (2011a). About Singapore Institute of International Affairs.Retrieved on April 8, 2013, from http://siiaonline.org/page/aboutus/

Singapore Institute of International Affairs (SIIA). (2011b). Our Research. Retrieved on April 8, 2013, from http://siiaonline.org/page/research/

Speth, R. (2011). Think Tanks as New Channels of Influence within the Political System of Germany, Think Tanks in Policy Making –Do They Matter?. Friedrich Ebert Stiftung Briefing Paper Special Issue September 2011.

Stiftung Wissenschaft und Politik. (2012). Profile. Retrieved on March 20, 2013, from http://www.berlin-sciences.com/en/berlin-sciences-navigator/institutions/einrichtung/14170/

Stiftung Wissenschaft und Politik. (2013). About SWP. Retrieved on March 24, 2013, from http://www.swp-berlin.org/en/about-swp.html

Stone, D. (2005, August). Think Tanks and Policy Advice in Countries in Transition. Paper prepared for the Asian Development Bank Institute Symposium: "How to Strengthen Policy-Oriented Research and Training in Viet Nam", Ha Noi.

Stratad Asia Pacific Strategic Centre (SAPSC). (2007). Mission Statement. Retrieved on May 19, 2013, from http://www.stratad.net/index2.html

Strategic & Defence Studies Centre, School of International, Political & Strategic Studies, ANU College of Asia & the Pacific. (April 11, 2011). About us. Retrieved on October 7, 2012, from http://ips.cap.anu.edu.au/sdsc/about.php.

Thailand&view_name=list&view_display_id=page&view_args=a&view_path=index&view_base_path=index&view_dom_id=2&pager_element=0.

The Center for International and Strategic Studies (CISS). (2007). About CISS. Retrieved on May 27, 2013, from http://www.ciss.pku.edu.cn/en/Introduction.aspx?fid=1

The Centre for Strategic and International Studies (CSIS). (2007). The Centre for Strategic and International Studies (CSIS). Retrieved on June 4, 2013, fromhttp://www.rsis-ntsasia.org/people/members/member-csis.html

The Chinese People's Institute of Foreign Affairs (CPIFA). (2013). CPIFA in Brief. Retrieved on May 27, 2013, fromhttp://www.cpifa.org/en/s/toCpifaSurveyIntroduction.do?channelId=2

The Government Communications Security Bureau (GCSB). (2013). Mastery of Cyberspace for the Security of New Zealand. Retrieved on January 16, 2013, from http://www.gcsb.govt.nz/.

The Institute of Strategic and International Studies (ISIS). (2013 a). Foreign Policy & Security Studies.Retrieved on May 18, 2013, from http://www.isis.org.my/index.php?option=com_content&view=article&id=254%3Abureau-of-foreign-policy&catid=58&Itemid=26

The Institute of Strategic and International Studies (ISIS). (2013 b). Introduction. Retrieved on May 18, 2013, from http://www.isis.org.my/index.php?option=com_content&view=article&id=612&Itemid=56

The Institute of Strategic and International Studies (ISIS). (2012). ISIS Focus (January 2012). Issue No.1. Kualar Lumpur, Malaysia.

The Institute of Strategic and International Studies (ISIS). (2013c). Organisation Chart. Retrieved on May 18, 2013, from http://www.isis.org.my/index.php?option=com_content&view=article&id=286&Itemid=145

The New Zealand Ministry of Defence. (2013, April 29). Briefing for the incoming Minister of Defence 2011 Background information. Retrieved date April 29, 2013 from http://www.defence.govt.nz/reports-publications/election-brief-2011/background-info-annex-f.html.

Think Tanks Directory, Retrieved on February 13, 2013, from http://www.nira.or.jp/past/ice/nwdtt/2005/IDX2/index5.html#TheNetherlands.

Think Tanks in Belgium, Retrieved on January 11, 2013, from http://thinktanks.fpri.org/list?country_op=or&country%5B%5D=Belgium&view_name=list&view_display_id=page&view_args=a&view_path=index&view_base_path=index&view_dom_id=2&pager_element=0.

Thunert, M. (2011). *Think Tanks in Germany, Think Tanks in Policy Making –Do They Matter?.* Friedrich Ebert Stiftung Briefing Paper Special Issue September 2011.

Tulane University. (n.d.) *Top 50 Think Tanks - United States*. Retrieved on February 22, 2013, from http://libguides.tulane.edu/content.php?pid=32739&sid=239903.

Tulane University. (n.d.). *Top 30 Think Tanks Worldwide (US and non-US).* Retrieved on February 22, 2013, from http://libguides.tulane.edu/content.php?pid=32739&sid=2596145.

Wallace, W. (1994). Between Two Worlds: Think Tanks and Foreign Policy. In Hill, C. & Beshoff, P. (eds), **Two Worlds of International Relations: Academics, Practitioners and the Trade in Ideas,** London Routledge and London School of Economics.

Wikia, Inc. (n.d.). *Netherlands Institute of International Relations Clingendael.* Retrieved on February 21, 2013, from http://thinktank.wikia.com/wiki/Netherlands_Institute_of_International_Relations_Clingendael

Wikipedia. (2010, 1 March). Category: *Think Tanks Based in New Zealand.* Retrieved on September 12, 2012, from http://en.wikipedia.org/wiki/Category:Think_tanks_based_in_New_Zealand.

Wikipedia. (2012, 19 Febuary). *Category: Think Tanks Based in Australia.* Retrieved on September 12, 2012, from http://en.wikipedia.org/wiki/Category:Think_tanks_based_in_Australia.